

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, **XXX**
[...](2020) **XXX** draft

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE

A Bizottság közleménytervezete az állami támogatási szabályok nemzeti bíróságok általi végrehajtásáról

A Bizottság közleménytervezete az állami támogatási szabályok nemzeti bíróságok általi végrehajtásáról

1. BEVEZETÉS	2
1.1. Az állami támogatások ellenőrzésének rendszere	3
1.2. A felfüggesztési kötelezettség	4
2. AZ ÁLLAMI TÁMOGATÁSI SZABÁLYOK VÉGREHAJTÁSÁNAK ALAPELVEI	6
2.1. A lojális együttműködés elve	6
2.2. Az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elveinek alkalmazása a nemzeti eljárásokban	6
2.2.1. A keresetösségi jog	7
2.2.2. Joghatóság	8
2.2.3. A jogerő elve	9
3. A BIZOTTSÁG SZEREPE	10
3.1. A Bizottság kizárólagos hatásköre	10
3.2. A Bizottság állami támogatási szabályok végrehajtására irányuló hatásköre	11
4. A NEMZETI BÍRÓSÁGOK SZEREPE	12
4.1. A nemzeti bíróságok hatáskörének korlátai az állami támogatási szabályok alkalmazása során	13
4.1.1. A Bizottság határozata után	13
4.1.2. Az összeegyeztethetőséget megállapító bizottsági határozat után	14
4.1.3. Az eljárás megindításáról szóló bizottsági határozat után	15
4.2. A nemzeti bíróságok hatásköre	16
4.2.1. A támogatás meglétének értékelése	16
4.2.2. A felfüggesztési kötelezettség megsértésének értékelése	16
4.2.2.1. A csoportmentességi rendeletek feltételeinek alkalmazása	17
4.2.2.2. Létező támogatás	18
4.2.3. Azon egyének jogainak védelme, akiket a felfüggesztési kötelezettség megsértése érint	19
4.2.3.1. Az intézkedés végrehajtásának felfüggesztése vagy megszüntetése	19
4.2.3.2. Visszafizettetés	20
4.2.3.3. Ideiglenes intézkedések	22
4.2.3.4. Kártérítési kereset	23
5. EGYÜTTMŰKÖDÉS A BIZOTTSÁG ÉS A NEMZETI BÍRÓSÁGOK KÖZÖTT	27
5.1. A Bizottság által a nemzeti bíróságoknak nyújtott segítség	27
5.1.1. Az együttműködés módjai	28
5.1.1.1. Információk továbbítása a nemzeti bíróságok számára	28
5.1.1.2. Az állami támogatási szabályok alkalmazására vonatkozó kérdésekkel kapcsolatos vélemények továbbítása	29
5.1.1.3. Amicus curiae észrevételek benyújtása	31
5.1.2. Egységes kapcsolattartó pont; a vélemények és az amicus curiae észrevételek közzététele	33

5.2. A nemzeti bíróságok által a Bizottságnak nyújtott segítség	33
6. AZ ÁLLAMI TÁMOGATÁSI SZABÁLYOK ÉS HATÁROZATOK VÉGREHAJTÁSÁNAK ELMARADÁSA ÁLTAL KIVÁLTOTT KÖVETKEZMÉNYEK.....	34
6.1. A jogellenes támogatásokat érintő, a Bizottság előtt zajló eljárások	35
6.2. Kötelezettségszegési eljárás	35
7. ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK.....	36

1. BEVEZETÉS

- (1) 2012-től az Európai Bizottság bevezette az állami támogatási szabályozás korszerűsítési programját¹. Ennek keretében az állami támogatási intézkedések értékeléséről szóló jogszabályok, iránymutatások és közlemények csomagját fogadta el. Ennek a csomagnak köszönhetően a Bizottság előzetes ellenőrzési tevékenységét azokra az ügyekre fordíthatja, amelyek a legnagyobb hatással vannak a belső piacra, és eközben szorosabban együttműködhet a tagállamokkal az állami támogatási szabályok nemzeti bíróságok általi végrehajtása terén. Ennek érdekében a Bizottság több olyan lehetőséget vezetett be, amely azt szolgálja, hogy a tagállamok előzetes bizottsági ellenőrzés nélkül nyújthassanak támogatásokat: újabb mentességeket biztosított a tervezett támogatási intézkedés Bizottság felé történő bejelentésére irányuló kötelezettség alól. Ennek eredményeként megnőtt a csoportmentességek alapján nyújtott támogatás mértéke². Ennek kapcsán tovább nőtt a nemzeti bíróságoknak az állami támogatási szabályoknak történő megfelelés biztosításában játszott szerepe.
- (2) 2019-ben a Bizottság közzétett egy tanulmányt, amely az állami támogatási szabályok és határozatok nemzeti bíróságok általi végrehajtását vizsgálta 28 tagállamban³ (a továbbiakban: végrehajtási tanulmány)⁴. A végrehajtási tanulmány több mint 750 nemzeti bírósági ítéletet vizsgált felül a következő két kategóriába tartozó ügyekben: 1) olyan ügyekben, amelyekben a nemzeti bíróságok a támogatás jogellenes végrehajtása kapcsán vontak le következtetéseket (a továbbiakban: magánjogi érvényesítés) és 2) olyan ügyekben, amelyekben a nemzeti bíróságok a visszafizettetést elrendelő bizottsági határozatok végrehajtásában vesznek részt (a továbbiakban: közjogi érvényesítés).
- (3) A végrehajtási tanulmány megállapította, hogy 2007 és 2017 között nőtt a nemzeti bíróságok elé kerülő állami támogatási ügyek száma. A növekedés ellenére a tagállamok csak ritka esetben tettek lehetővé jogorvoslatot, és a kártérítési keresetek is csak az ügyek elenyésző kisebbségét teszik ki. Továbbá, nem használták széles körben a

¹ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Az állami támogatások uniós szabályozásának korszerűsítése, COM/2012/0209 final.

² 2015 óta azon új támogatási intézkedések több mint 96 %-a, amelyek esetében először jelentettek be kiadásokat, az általános csoportmentességi rendelet hatálya alá tartozott. Lásd: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/scoreboard/index_en.html

³ A végrehajtási tanulmány összeállítása Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságának az Európai Unióból és az Európai Atomenergia-közösségből történő kilépéséről szóló megállapodás aláírása (2020. január 24.) és hatályba lépése (2020. február 1.) előtt történt meg. A végrehajtási tanulmányban a tagállamokra való hivatkozás az Egyesült Királyságra is vonatkozik.

⁴ Lásd: „Final Study on the enforcement of State aid rules and decisions by national courts (COMP/2018/001)” (Zárótanulmány az állami támogatási szabályok végrehajtásáról és a nemzeti bíróságok által hozott határozatokról (COMP/2018/001)) Luxemburg, Az Európai Unió Kiadóhivatala, 2019, a jelentés elérhető az alábbi internetes oldalon: <https://state-aid-caselex-accept.mybit.nl/report>

Bizottság és a nemzeti bíróságok közötti együttműködés azon módjait, amelyet a Bizottság vezetett be 2009-ben az állami támogatásokra vonatkozó jogszabályok nemzeti bíróságok általi végrehajtásáról szóló bizottsági közleménnyel (a továbbiakban: 2009. évi végrehajtási közlemény)⁵ és 2015-ben az (EU) 2015/1589 tanácsi rendelettel (a továbbiakban: eljárási rendelet)⁶.

- (4) Jelen közlemény gyakorlati információt nyújt a nemzeti bíróságok és más érdekelt felek számára az állami támogatási szabályok nemzeti szinten történő végrehajtásáról. Fő célja, hogy útmutatással szolgáljon a nemzeti bíróságoknak arról, hogy mikor alkalmazzák e szabályokat, valamint hogy előmozdítsa a Bizottsággal való szorosabb együttműködést. Figyelembe veszi az e bíróságok által a végrehajtási tanulmány kapcsán felvetett kérdéseket, valamint az előzetes döntéshozatal céljából az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: Bíróság) elé előzetes döntéshozatal céljából terjesztett ügyeket. Egyes példák a Bizottság előtti eljárások és nemzeti bírósági eljárások közötti koherenciát, mások pedig a csoportmentességi rendeletek helytelen alkalmazását szemléltetik.
- (5) A jelen közlemény célja, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 267. cikkében meghatározott útmutatást adjon a tagállamok bíróságai és törvényszékei részére. A közlemény nem kötelező a nemzeti bíróságokra nézve, illetve nem érinti függetlenségüket.
- (6) A 2009. évi végrehajtási közlemény óta az Európai Unió Törvényszékének és Bíróságának (a továbbiakban együtt: uniós bíróságok) ítélkezési gyakorlata megváltozott. Ez a közlemény magában foglalja e fejleményeket, és a 2009. évi végrehajtási közlemény helyébe lép.
- (7) E közlemény fő témája a magánjogi érvényesítés. A közjogi érvényesítés kérdésével a jogellenes és összeegyeztethetetlen állami támogatások visszafizettetéséről szóló bizottsági közlemény foglalkozik⁷. Jelen közlemény célja továbbá az, hogy az együttműködés minden elérhető eszközének meghatározásával előmozdítsa a Bizottság és a nemzeti bíróságok közötti szorosabb együttműködést, és foglalkozzon az állami támogatási szabályok megsértésének következményeivel.

1.1. Az állami támogatások ellenőrzésének rendszere

- (8) Az EUMSZ 107. cikke szerint „a belső piaccal összeegyeztethetetlen a tagállamok által vagy állami forrásból bármilyen formában nyújtott olyan támogatás, amely bizonyos vállalkozásoknak vagy bizonyos áruk termelésének előnyben részesítése által torzítja a versenyt, vagy azzal fenyeget, amennyiben ez érinti a tagállamok közötti kereskedelmet”.
- (9) Az állami támogatás általános tilalma az állami támogatásokat magukban foglaló beavatkozások előzetes és utólagos ellenőrzésének kettős rendszerére támaszkodik. Az

---

⁵ A Bizottság közleménye az állami támogatásra vonatkozó jogszabályok nemzeti bíróságok általi végrehajtásáról ([HL C 85., 2009.4.9., 1. o.](#)).

⁶ A Tanács (EU) 2015/1589 rendelete (2015. július 13.) az Európai Unió működéséről szóló szerződés 108. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról (kodifikált szöveg) ([HL L 248., 2015.9.24., 9. o.](#)).

⁷ [HL C 247., 2019.7.23., 1. o.](#)

EUMSZ 108. cikke értelmében a Bizottságnak folyamatosan vizsgálnia kell a létező támogatás valamennyi rendszerét, valamint értékelnie kell az új támogatás nyújtására vagy a meglévő támogatás módosítására vonatkozó tagállami terveket. Ahhoz, hogy a Bizottság ezt az ellenőrzést hatékonyan hajthassa végre, a tagállamoknak együtt kell működniük, azaz minden releváns információt meg kell adniuk, valamint be kell jelenteniük az állami támogatási intézkedéseket.

- (10) A tagállamok először is kötelesek bejelenteni a Bizottság felé minden olyan intézkedést, amelynek célja új támogatás nyújtása vagy meglévő támogatás módosítása, másodszor pedig nem léptethetnek hatályba ilyen tervezett intézkedéseket addig, amíg a Bizottság el nem végezte a belső piaccal való összeegyeztethetőség ellenőrzését (a továbbiakban: felfüggesztési kötelezettség)⁸. Az EUMSZ 108. cikkének (3) bekezdéséből eredő felfüggesztési kötelezettségnek közvetlen hatálya van⁹: olyan jogokkal ruházza fel az egyéneket, amelyekre azok a nemzeti bíróság előtt hivatkozhatnak.
- (11) Ebből következik, hogy az állami támogatások ellenőrzési rendszerének – amelynek alapvető jellemzője az EUMSZ 108. cikke (3) bekezdésének rendelkezése – végrehajtása a Bizottságnak és a nemzeti bíróságoknak egyaránt dolga, és szerepeik kiegészítik egymást, bár elkülönülnek egymástól. Míg a Bizottság kizárólagos hatáskörrel rendelkezik annak értékelésére, hogy egy támogatási intézkedés összeegyeztethető-e a belső piaccal, a nemzeti bíróságok feladata azon egyének jogainak védelme, akiket az EUMSZ 108. cikke (3) bekezdésének esetleges megsértése érint¹⁰.

1.2. A felfüggesztési kötelezettség

- (12) Az EUMSZ 108. cikke (3) bekezdésének azonnali végrehajthatósága azt jelenti, hogy a nemzeti bíróságoknak valamennyi megfelelő jogi lépést meg kell tenniük a nemzeti joggal összhangban annak érdekében, hogy kezeljék az e rendelkezés megsértéséből származó következményeket¹¹.
- (13) Ahhoz, hogy egy intézkedésre vonatkozzanak az EUMSZ 108. cikkének (3) bekezdésében előírt követelmények, két feltételnek (egy pozitív és egy negatív feltételnek) kell teljesülnie: először, az intézkedés állami támogatásnak minősül¹²;

⁸ A Bíróság C-585/17. sz., *Dilly's Wellnesshotel* ügyben 2019. november 14-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2019:969) 54. pontja.

⁹ A Bíróság C-349/17. sz., *Eesti Pagar* ügyben 2019. március 5-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2019:172) 88. pontja; a Bíróság C-75/18. sz., *Vodafone Magyarország* ügyben 2020. március 3-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2020:139) 22. pontja; a Bíróság C-284/12. sz., *Deutsche Lufthansa* ügyben 2013. november 21-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2013:755) 29. pontja.

¹⁰ A Bíróság C-368/04. sz., *Transalpine Ölleitung in Österreich* ügyben 2006. október 5-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2006:644) 38. pontja; a Bíróság C-1/09. sz., *CELF et ministre de la Culture et de la Communication* ügyben 2010. március 11-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2010:136) 26. pontja; a Bíróság C-505/14. sz., *Klausner Holz Niedersachsen* ügyben 2015. november 11-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2015:742) 21. pontja; a Bíróság C-75/18. sz., *Vodafone Magyarország* ügyben 2020. március 3-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2020:139) 21. pontja.

¹¹ A Bíróság C-349/17. sz., *Eesti Pagar* ügyben 2019. március 5-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2019:172) 88–89. pontja; a Bíróság C-75/18. sz., *Vodafone Magyarország* ügyben 2020. március 3-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2020:139) 22–23. pontja.

¹² Lásd ebben az értelemben az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. cikkének (1) bekezdésében említett állami támogatás fogalmáról szóló bizottsági közlemény ([HL C 262., 2016.7.19., 1. o.](#)) 89–96. pontját.

másodszor pedig az intézkedés nem felel meg a bejelentési kötelezettség alóli mentesség valamennyi feltételének.

- (14) Amennyiben egy intézkedés nem minősül állami támogatásnak, a tagállamok azt a Bizottság előzetes értesítése nélkül végrehajthatják. A Bizottság iránymutatást adott az állami támogatás fogalmának értelmezését illetően¹³.
- (15) Másodszor, a Bizottság csoportmentességi rendeleteket fogadott el (többek között az általános csoportmentességi rendeletet¹⁴), amely meghatározza azokat a feltételeket, amelyek teljesülése esetén a támogatási intézkedéseket a 107. cikk (2) vagy (3) bekezdése értelmében a belső piaccal összeegyeztethetőnek kell vagy lehet tekinteni¹⁵. A *de minimis* rendeletekkel¹⁶ a Bizottság azokat a feltételeket is meghatározta, amelyek alapján egy adott támogatásról megállapítható, hogy nem érinti a tagállamok közötti kereskedelmet, illetve nem fenyeget versenytorzulással¹⁷. Ha egy támogatási intézkedés megfelel az ezen rendeletekben előírt valamennyi releváns feltételnek, akkor az érintett tagállam mentesíthető a Bizottságnak való bejelentés kötelezettsége alól.
- (16) Harmadszor, az általános gazdasági érdekű szolgáltatásoknak nyújtott állami támogatásról szóló határozatban¹⁸ és a vasúti és közúti személyszállítási közszolgáltatásról szóló rendeletben¹⁹ a Bizottság meghatározta azokat a feltételeket,

---

¹³ Bizottsági közlemény az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. cikkének (1) bekezdésében említett állami támogatás fogalmáról ([HL C 262., 2016.7.19., 1. o.](#)); a Bizottság közleménye az európai uniós állami támogatási szabályokról az általános gazdasági érdekű szolgáltatások nyújtásának ellentételezésére való alkalmazásáról ([HL C 8., 2012.1.11., 4. o.](#)); a Bizottság közleménye az EK-Szerződés 87. és 88. cikkének a kezességvállalás formájában nyújtott állami támogatásra való alkalmazásáról ([HL C 155., 2008.6.20., 10. o.](#)).

¹⁴ A Bizottság 651/2014/EU rendelete (2014. június 17.) a Szerződés 107. és 108. cikke alkalmazásában bizonyos támogatási kategóriáknak a belső piaccal összeegyeztethetővé nyilvánításáról ([HL L 187., 2014.6.26., 1. o.](#)).

¹⁵ Az EUMSZ 109. cikke szerint az Európai Unió Tanácsa rendeleteket alkothat az EUMSZ 107. és 108. cikkének alkalmazására, és meghatározhatja a bejelentési kötelezettség alól mentesülő támogatási kategóriákat. Az EUMSZ 108. cikkének (4) bekezdése szerint a Bizottság rendeleteket alkothat el az állami támogatások azon csoportjaira vonatkozóan, amelyekről a Tanács az EUMSZ 109. cikkének megfelelően határozott.

¹⁶ A Bizottság 1407/2013/EU rendelete (2013. december 18.) az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. és 108. cikkének a csekély összegű támogatásokra való alkalmazásáról ([HL L 352., 2013.12.24., 1. o.](#)); a Bizottság 2012. április 25-i 360/2012/EU rendelete az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. és 108. cikkének az általános gazdasági érdekű szolgáltatást nyújtó vállalkozások számára nyújtott csekély összegű támogatásokra való alkalmazásáról ([HL L 114., 2012.4.26., 8. o.](#)); a Bizottság 1408/2013/EU rendelete (2013. december 18.) az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. és 108. cikkének a mezőgazdasági ágazatban nyújtott csekély összegű támogatásokra való alkalmazásáról ([HL L 352., 2013.12.24., 9. o.](#)); a Bizottság 717/2014/EU rendelete (2014. június 27.) az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. és 108. cikkének a halászati és akvakultúra-ágazatban nyújtott csekély összegű támogatásokra való alkalmazásáról ([HL L 190., 2014.6.28., 45. o.](#)).

¹⁷ Az ilyen rendeletek elfogadása az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. és 108. cikkének a horizontális állami támogatások bizonyos fajtáira történő alkalmazásáról szóló, 2015. július 13-i (EU) 2015/1588 tanácsi rendelet mint felhatalmazó rendelet alapján történik ([HL L 248., 2015.9.24., 1. o.](#)).

¹⁸ A 2012/21/EU bizottsági határozat (2011. december 20.) az Európai Unió működéséről szóló szerződés 106. cikke (2) bekezdésének az általános gazdasági érdekű szolgáltatások nyújtásával megbízott egyes vállalkozások javára közszolgáltatás ellentételezése formájában nyújtott állami támogatásra való alkalmazásáról (az értesítés a C(2011) 9380. számú dokumentummal történt) ([HL L 7., 2012.1.11., 3. o.](#)).

¹⁹ Az Európai Parlament és a Tanács 1370/2007/EK rendelete (2007. október 23.) a vasúti és közúti személyszállítási közszolgáltatásról, valamint az 1191/69/EGK és az 1107/70/EGK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről ([HL L 315., 2007.12.3., 1. o.](#)).

amelyek teljesülése esetében a közszolgáltatási kötelezettség kompenzációja az EUMSZ 106. cikkének (3) bekezdése és 93. cikke értelmében a belső piaccal összeegyeztethetőnek tekinthető. Továbbá, ezekben az ügyekben a kérdéses intézkedésekre nem vonatkozik a felfüggesztési kötelezettség.

2. AZ ÁLLAMI TÁMOGATÁSI SZABÁLYOK VÉGREHAJTÁSÁNAK ALAPELVEI

2.1. A lojális együttműködés elve

- (17) Az Európai Unióról szóló szerződés²⁰ (a továbbiakban: EUSZ) 4. cikkének (3) bekezdése előírja a tagállamok számára, hogy segítsék az Európai Uniót feladatainak teljesítésében. Az Európai Unió és a tagállamok az e cikkben előírt lojális együttműködés elvének megfelelően kötelesek a hatáskörük keretein belül eljárva segíteni egymást a szóban forgó feladatok végrehajtásában.
- (18) A kölcsönös segítségnyújtás kötelezettsége, amely az EUSZ 4. cikkének (3) bekezdéséből ered, a nemzeti bíróságokra is vonatkozik²¹. Ez azt jelenti, hogy a Bizottság segítséget nyújt a nemzeti bíróságok számára, amikor azok az Európai Unió jogát alkalmazzák²², és a nemzeti bíróságok a Bizottság számára segítséget nyújtanak feladatainak teljesítésében. A nemzeti bíróságoknak ezért minden szükséges intézkedést meg kell tenniük annak érdekében, hogy az uniós jog szerinti kötelezettségeiket teljesítsék, és tartózkodniuk kell olyan döntések meghozatalától, amelyek veszélyeztetnék az EUSZ és az EUMSZ (a továbbiakban együtt: Szerződések) célkitűzéseinek megvalósulását²³.

2.2. Az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elveinek alkalmazása a nemzeti eljárásokban

- (19) A Bíróság következetesen elismerte az állami támogatási szabályok végrehajtása terén megvalósuló eljárási autonómia elvét²⁴. Ez az elv azt mondja ki, hogy amennyiben az uniós jog az adott kérdést nem szabályozza, a tagállamok szabadon eldönthetik, hogy milyen módon teljesítik a Szerződésekben fakadó kötelezettségeiket, feltéve, hogy az

---

²⁰ [HL C 202., 2016.6.7., 13. o.](#)

²¹ A Bíróság C-94/00. sz., *Roquette Frères* ügyben 2002. október 22-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2002:603) 31. pontja.

²² A Bíróság C-39/94. sz., *SFEI és társai* ügyben 1996. július 11-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1996:285) 50. pontja; a Bíróság C-234/89. sz., *Delimitis* kontra *Henninger Bräu* ügyben 1991. február 28-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1991:91) 53. pontja.

²³ A Bíróság C-527/12. sz., *Bizottság* kontra *Németország* ügyben 2014. szeptember 11-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2014:2193) 56. pontja; a Bíróság C-284/12. sz., *Deutsche Lufthansa* ügyben 2013. november 21-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2013:755) 41. pontja.

²⁴ A Bíróság C-205/82. sz., *Deutsche Milchkontor GmbH* ügyben 1983. szeptember 21-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1983:233) 22–23. pontja; a Bíróság C-382/99. sz., *Hollandia* kontra *Bizottság* ügyben 2002. június 13-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2002:363) 90. pontja; a Bíróság C-527/12. sz., *Bizottság* kontra *Németország* ügyben 2014. szeptember 11-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2014:2193) 39–42. pontja; a Bíróság C-387/17. sz., *Fallimento Traghetti del Mediterraneo* ügyben 2019. január 23-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2019:51) 72. pontja; a Bíróság C-505/14. sz., *Klausner Holz Niedersachsen* ügyben 2015. november 11-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2015:742) 40–41. pontja; a Bíróság C-349/17. sz., *Eesti Pagar* ügyben 2019. március 5-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2019:172) 135. pontja.

általuk alkalmazott eszközök nincsenek kedvezőtlen hatással az Európai Unió jogának hatályára és eredményességére. Ennek következtében a tagállamok – az intézkedés összeegyeztethetőségére vonatkozó bizottsági határozat hiányában – kötelesek az állami támogatási szabályok helyes végrehajtásának biztosítására nemzeti jogukkal összhangban megfelelő lépéseket tenni²⁵.

- (20) A nemzeti jog alkalmazása nem vezethet oda, hogy a nemzeti bíróságok számára lehetetlenné vagy túlzottan nehézé váljon az EUMSZ 108. cikke (3) bekezdésének való megfelelés biztosítása²⁶. Az uniós bíróságok ítélkezési gyakorlatának megfelelően a vonatkozó nemzeti jogszabályok nem lehetnek kedvezőtlenebbek, mint a hasonló belső jellegű helyzetekre vonatkozók (a továbbiakban: az egyenértékűség elve), és nem lehetnek úgy kialakítva, hogy a gyakorlatban ellehetetlenítsék vagy túlzottan megnehezítsék az uniós jog által biztosított jogok gyakorlását (a továbbiakban: a tényleges érvényesülés elve)²⁷.

2.2.1. A keresetőségi jog

- (21) Az eljárási autonómia elvének alkalmazása során a tagállamok a keresetőségi jogra vonatkozó nemzeti szabályaikat alkalmazzák az állami támogatással kapcsolatos nemzeti jogvitára, feltéve, ha azok tiszteletben tartják az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elveit.
- (22) A tényleges érvényesülés elve szerint az egyének keresetőségi jogával és eljáráshoz fűződő érdekével kapcsolatos nemzeti szabályok nem áthatják alá az egyének hatékony bírói jogvédelemhez való jogát, amelyet az uniós jog biztosít a számukra²⁸.
- (23) A végrehajtási tanulmány rámutatott, hogy a nemzeti bíróságok általában olyan ügyekben ítélkeznek, amelyeket a támogatás kedvezményezettjének olyan versenytársai vittek bíróság elé, akik közvetlenül érintettek voltak a jogellenes támogatás végrehajtása által kiváltott versenytorzulásban²⁹.
- (24) Azonban egy természetes személynek vagy egy jogi személynek nem csupán az állami támogatás jogellenes végrehajtása által kiváltott versenytorzulás megszüntetése céljából fűzödhet érdeke nemzeti bíróság előtti eljárás indításához. A nemzeti bíróságoknak értékelniük kell a felperes eljárás indításához fűződő jogos érdekét, függetlenül attól, hogy a felperest közvetlenül érinti-e a támogatási intézkedésből származó

²⁵ A Bíróság C-349/17. sz., *Eesti Pagar* ügyben 2019. március 5-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2019:172) 89. pontja.

²⁶ A Bíróság C-505/14. sz., *Klausner Holz Niedersachsen* ügyben 2015. november 11-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2015:742) 41–42. és 45. pontja; a Bíróság C-349/17. sz., *Eesti Pagar* ügyben 2019. március 5-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2019:172) 138–140. pontja.

²⁷ A tényleges érvényesülés elvének való megfeleléshez az adott rendelkezés sajátos jellegzetességeinek és az adott eljárásban betöltött szerepének elemzésére van szükség. Lásd ebben az értelemben: a Bíróság C-505/14. sz., *Klausner Holz Niedersachsen* ügyben 2015. november 11-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2015:742) 40. pontja.

²⁸ A Bíróság C-174/02. sz., *Streekgewest* ügyben 2005. január 13-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2005:10) 18. pontja.

²⁹ Lásd: „Final Study on the enforcement of State aid rules and decisions by national courts (COMP/2018/001)” (Zárótanulmány az állami támogatási szabályok végrehajtásáról és a nemzeti bíróságok által hozott határozatokról (COMP/2018/001)) Luxemburg, Az Európai Unió Kiadóhivatala, 2019, 71. o., a jelentés elérhető az alábbi internetes oldalon: <https://state-aid-caselex-accept.mybit.nl/report>

versenytorzulás. Emiatt a nemzeti bíróságoknak a keresetőségi jogra vonatkozó nemzeti szabályok alkalmazása során figyelembe kell venniük azon kötelezettségüket, hogy védeniük kell minden olyan fél érdekét, akinek jogos érdeke fűződik az eljárás megindításához (a továbbiakban: harmadik felek)³⁰.

- (25) A nemzeti bíróságoknak emellett további elemeket is tekintetbe kell venniük, amikor harmadik felek keresetőségi jogát és érdekét vizsgálják az adóintézkedések útján nyújtott állami támogatásokra vonatkozó ügyekben. Harmadik félnek minősülő adófizetőről csak abban az esetben állapítható meg, hogy érdekük fűződik ahhoz, hogy a felfüggesztési kötelezettség megszegésével kivetett adók visszatérítése céljából eljárást indítsanak, ha a rájuk kivetett adó a jogellenes állami támogatás finanszírozásának részét alkotja³¹. A keresetőségi jog nem függ a támogatás kedvezményezettjével való versenyhelyzet fennállásától³².
- (26) Ezzel szemben harmadik félnek minősülő adófizetők nem hivatkozhatnak a bizonyos vállalkozások vagy ágazatok részére adómentességet biztosító támogatási intézkedés jogellenes voltára abból a célból, hogy ezen adó megfizetését elkerülhessék vagy visszafizetessék. Ez a helyzet áll fenn akkor is, ha a kedvezményezettekkel versengve működnek³³. Egy ilyen megoldás megerősítené az állami támogatás versenyellenes hatásait, mivel megnövelné a jogellenes állami támogatásnak minősülő adómentességet élvező vállalkozások számát.

2.2.2. Joghatóság

- (27) Az eljárási autonómia elve azt jelenti, hogy minden tagállam nemzeti jogrendszerének ki kell jelölnie azokat a bíróságokat, amelyek a jogellenes támogatás nyújtásával kapcsolatos eljárásokban joghatósággal rendelkeznek. Azt is jelenti, hogy a tagállamok

³⁰ Romániában például minden olyan személy rendelkezik keresetőségi joggal, akire valamely jogellenes állami támogatási intézkedés hatással van. Lásd a 3. mellékletet: A „Final Study on the enforcement of State aid rules and decisions by national courts (COMP/2018/001)” (Zárótanulmány az állami támogatási szabályok végrehajtásáról és a nemzeti bíróságok által hozott határozatokról (COMP/2018/001)) országjelentései, Luxemburg, Az Európai Unió Kiadóhivatala, 2019, 404. o., a jelentés elérhető az alábbi internetes oldalon: <https://state-aid-caselex-accept.mybit.nl/report> Továbbá, Lettorszában a keresetőségi jog közvetlenül az EUMSZ 108. cikkének (3) bekezdésén alapul, így a nemzeti bíróságok egy kérdéses személy adott ügyben való keresetőségi jogának megállapításakor hagyatkozhatnak az „érdekelt fél” eljárási rendeletben található meghatározására. Lásd a 3. mellékletet: A „Final Study on the enforcement of State aid rules and decisions by national courts (COMP/2018/001)” (Zárótanulmány az állami támogatási szabályok végrehajtásáról és a nemzeti bíróságok által hozott határozatokról (COMP/2018/001)) országjelentései, Luxemburg, Az Európai Unió Kiadóhivatala, 2019, 300. o., a jelentés elérhető az alábbi internetes oldalon: <https://state-aid-caselex-accept.mybit.nl/report>

³¹ Utalás történik például olyan ügyekre, ahol a jogellenes támogatás finanszírozása olyan adókból történik, amelyeket a felperesre is kivetnek. Más az álláspont viszont abban az esetben, ha a jogvita nem a vitatott adótól való mentesség iránti kérelmet, hanem a kérdéses adóra vonatkozó szabályok jogszerűségét érinti. Lásd ebben az értelemben: a Bíróság C-75/18. sz., *Vodafone Magyarország* ügyben 2020. március 3-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2020:139) 25. pontja és a Bíróság C-233/16. sz., *ANGED* ügyben 2018. április 26-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2018:280) 26. pontja.

³² A Bíróság C-174/02. sz., *Streekgewest* ügyben 2005. január 13-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2005:10) 19. pontja.

³³ A Bíróság C-449/14 P. sz., *DTS Distribuidora de Televisión Digital* kontra *Bizottság* ügyben 2016. november 10-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2016:848) 81–82. pontja; a Bíróság C-164/15 P. sz., *Bizottság* kontra *Aer Lingus* ügyben 2016. december 21-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2016:990) 121. pontja; a Bíróság C-75/18. sz., *Vodafone Magyarország* ügyben 2020. március 3-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2020:139) 24–28. pontja.

határozzák meg az e jogi intézkedéseket szabályozó részletes eljárási szabályokat, azzal a feltétellel, hogy az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvének teljesülnie kell³⁴.

- (28) Az uniós jog konkrét szabályainak hiányában a tagállamok igazságszolgáltatási rendszereinek szerkezete nagyban különbözik. Egyes tagállamok az állami támogatási ügyekre szakosodott bíróságokat hoztak létre, mások a meglévő bíróságok kamaráinak adtak kizárólagos joghatóságot vagy a bíróságok magánjogi és közjogi érvényesítési ügyekre vonatkozó joghatóságát egyértelműsítő eljárási szabályokat fogadtak el³⁵. A tagállamok többségében a polgári és a közigazgatási bíróságok illetékesek az állami támogatási szabályok alkalmazásában.³⁶

2.2.3. A jogerő elve

- (29) A jogerő elve azt mondja ki, hogy nem lehet többé vita tárgyává tenni azokat a határozatokat, amelyek jogerőre emelkedtek. Ez áll fenn abban az esetben, ha a rendelkezésre álló jogorvoslatok kimerültek, illetve az azok előterjesztésére nyitva álló határidők elteltek. A jogerő elve mind a jog, mind a jogviszonyok stabilitását, illetve az igazságszolgáltatás megfelelő működését biztosítja, és az Európai Unió jogrendje és a nemzeti jogrendek egyaránt tartalmazzák³⁷.
- (30) Az európai uniós jog elsőbbségének elve³⁸ szerint a nemzeti bíróságok kötelesek biztosítani az európai uniós jog teljes érvényesülését akár úgy is, hogy saját

---

³⁴ A Bíróság C-387/17. sz., *Fallimento Traghetti del Mediterraneo* ügyben 2019. január 23-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2019:51) 72. pontja.

³⁵ Írország például kizárólagos hatáskört adott a Felsőbíróság Versenyjogi Iktatólistájának a jogviták tárgyalására, ideértve az állami támogatási ügyeket is. Olaszországban az ország közigazgatási bíróságai 2013. január 19-től kezdődően csaknem kizárólagos hatáskört kaptak az állami támogatási szabályok közjogi és magánjogi végrehajtását érintő ügyek tárgyalására. A polgári bíróságok hatásköre továbbra is kiterjed bizonyos típusú eljárásokra és keresetekre. Lásd a 3. mellékletet: A „Final Study on the enforcement of State aid rules and decisions by national courts (COMP/2018/001)” (Zárótanulmány az állami támogatási szabályok végrehajtásáról és a nemzeti bíróságok által hozott határozatokról (COMP/2018/001)) országjelentései, Luxemburg, Az Európai Unió Kiadóhivatala, 2019, 253. és 263–264. o., a jelentés elérhető az alábbi internetes oldalon: <https://state-aid-caselex-accept.mybit.nl/report> Lásd még: „Final Study on the enforcement of State aid rules and decisions by national courts (COMP/2018/001)” (Zárótanulmány az állami támogatási szabályok végrehajtásáról és a nemzeti bíróságok által hozott határozatokról (COMP/2018/001)), 103–104. o.

³⁶ A legtöbb tagállamban a közigazgatási bíróságok hatásköre azokra az ügyekre terjed ki, ahol a felperes valamely hatósági aktust kifogásol (például a támogatás visszafizettetését vagy megadását végrehajtó végzést), míg a polgári bíróságoké azokra az ügyekre, amelyek az állami támogatás visszafizettetésével kapcsolatosak a fizetéseképtelenségi eljárások vonatkozásában vagy kártérítés megítéléséhez kapcsolódnak. Lásd: „Final Study on the enforcement of State aid rules and decisions by national courts (COMP/2018/001)” (Zárótanulmány az állami támogatási szabályok végrehajtásáról és a nemzeti bíróságok által hozott határozatokról (COMP/2018/001)) Luxemburg, Az Európai Unió Kiadóhivatala, 2019, 64. o., a jelentés elérhető az alábbi internetes oldalon: <https://state-aid-caselex-accept.mybit.nl/report>

³⁷ A Bíróság C-505/14. sz., *Klausner Holz Niedersachsen* ügyben 2015. november 11-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2015:742) 38. pontja.

³⁸ A Bíróság C-26/62. sz., *Van Gend en Loos* kontra *Administratie der Belastingen* ügyben 1963. február 5-én hozott ítélete (ECLI:EU:C:1963:1); a Bíróság C-6/64. sz., *Costa* kontra *E.N.E.L.* ügyben 1964. július 15-én hozott ítélete (ECLI:EU:C:1964:66); a Bíróság C-106/77. sz., *Amministrazione delle finanze dello Stato* kontra *Simmenthal* ügyben 1978. március 9-én hozott ítélete (ECLI:EU:C:1978:49).

kezdeményezésre nem alkalmazzák a nemzeti jogszabályoknak az uniós joggal ütköző rendelkezéseit. Ez a jogerő elvét előíró nemzeti szabályozásra is vonatkozik³⁹.

- (31) Továbbá, az uniós bíróságok ítélkezési gyakorlata korlátozza a jogerő elvének hatását az állami támogatás terén. Tehát a jogerő elve – az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés követelményének teljesülése mellett – csak azokra a jogalapokra vonatkozik, amelyeket már kifejezetten eldöntöttek, ám olyan kérdésekre nem, amelyeket már a korábbi eljárásban felhozhattak volna, és ezt nem tették meg⁴⁰.
- (32) Az európai uniós jog elsőbbségének elve azt is kizárja, hogy a jogerő elvének alkalmazása korlátozza az EUMSZ által a Bizottságra ruházott kizárólagos hatáskört⁴¹. Az a körülmény, hogy egy nemzeti bíróság egy adott állami támogatási intézkedésről még azelőtt ítélkezett, hogy a Bizottság ugyanezen intézkedésről határozatot hozott volna, még nem zárja ki azt, hogy a Bizottság azt állapítsa meg, hogy a kérdéses intézkedés jogellenes állami támogatásnak minősül. Ez akkor is így van, ha a következtetést egy végső fokon ítélkező nemzeti bíróság korábban kizárta.

3. A BIZOTTSÁG SZEREPE

- (33) Az EUMSZ 108. cikkének (3) bekezdésében előírt előzetes ellenőrzési rendszer célja annak biztosítása, hogy csak összeegyeztethető támogatások végrehajtása történhet meg⁴². Ennek megvalósulása érdekében a tervezett támogatás végrehajtását elhalasztják addig, amíg a Bizottság el nem fogadja a támogatás belső piaccal való összeegyeztethetőségéről szóló határozatot⁴³.

3.1. A Bizottság kizárólagos hatásköre

- (34) A Bizottság általában két lépésben gyakorolja legfőbb szerepét: az adott támogatási intézkedés közös piaccal való összeegyeztethetőségének értékelését. Először azt vizsgálja, hogy az intézkedés az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdése értelmében vett állami támogatásnak minősíthető-e⁴⁴, majd azt, hogy az intézkedés összeegyeztethető-e a közös piaccal. Az első lépés (a támogatás meglétének értékelése) a Bizottságnak és a

³⁹ A Bíróság C-119/05. sz., *Lucchini* ügyben 2007. július 18-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2007:434) 60. és 61. pontja.

⁴⁰ A Bíróság C-119/05. sz., *Lucchini* ügyben 2007. július 18-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2007:434) 57–59. pontja; a Bíróság C-505/14. sz., *Klausner Holz Niedersachsen* ügyben 2015. november 11-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2015:742) 30. és 42–43. pontja.

⁴¹ A Bíróság C-505/14. sz., *Klausner Holz Niedersachsen* ügyben 2015. november 11-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2015:742) 44. pontja; a Bíróság C-586/18 P. sz., *Buonotourist* kontra *Bizottság* ügyben 2020. március 4-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2020:152) 92–96. pontja; a Bíróság C-587/18 P. sz., *CSTP Azienda della Mobilità* kontra *Bizottság* ügyben 2020. március 4-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2020:150) 92–96. pontja.

⁴² A Bíróság C-75/18. sz., *Vodafone Magyarország* ügyben 2020. március 3-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2020:139) 19. pontja.

⁴³ A Bíróság C-284/12. sz., *Deutsche Lufthansa* ügyben 2013. november 21-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2013:755) 25–26. paragrafusa; a Bíróság C-150/16. sz., *Fondul Proprietatea* ügyben 2017. május 18-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2017:388) 40. pontja; a Bíróság C-349/17. sz., *Eesti Pagar* ügyben 2019. március 5-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2019:172) 84. pontja.

⁴⁴ Bizottsági közlemény az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. cikkének (1) bekezdésében említett állami támogatás fogalmáról ([HL C 262., 2016.7.19., 1. o.](#)).

nemzeti bíróságoknak egyaránt hatásköre, mivel adott esetben az utóbbiaknak kell megállapítaniuk, hogy egy intézkedésre vonatkozik-e a felfüggesztési kötelezettség⁴⁵ (lásd: 4.2.1. és 4.2.2. pont). A második lépés, vagyis az összeegyeztethetőség értékelése a Bizottság kizárólagos felelősségi körébe tartozik. Az összeegyeztethetőség értékelését határozatba kell foglalni⁴⁶, amelynek felülvizsgálatát az uniós bíróságok végzik⁴⁷.

- (35) A Bizottság egy intézkedés belső piaccal való összeegyeztethetőségének értékelését elvégezheti előzetes vizsgálattal (amennyiben nem merült fel kétsége az intézkedés belső piaccal való összeegyeztethetősége kapcsán)⁴⁸ vagy hivatalos vizsgálattal (amennyiben kétsége merült fel intézkedés belső piaccal való összeegyeztethetősége kapcsán)⁴⁹. Hivatalos vizsgálat indítása esetén a Bizottság elfogad egy határozatot, amelyben ismerteti az intézkedés államtámogatás-jellegét érintő előzetes álláspontját, valamint az adott intézkedés belső piaccal való összeegyeztethetőségét illetően felmerült kétségeit (a továbbiakban: az eljárás megindításáról szóló határozat)⁵⁰.
- (36) Amíg a hivatalos vizsgálat folyamatban van és az intézkedés összeegyeztethetősége nem került megállapításra, az eljárás megindításáról szóló határozatnak vannak bizonyos jogkövetkezményei (lásd a 4.1.3. szakaszt).
- (37) Az állami támogatási intézkedések Bizottság által határozatban történő értékelése korlátozza a nemzeti bíróságokat hatásköreik gyakorlásában (lásd a 4.1. szakaszt). A korábbi bizottsági határozatok nemzeti bíróságokra nézve kötelező erejűek, annyiban, hogy a nemzeti bíróságnak tekintettel kell lennie a támogatás meglétére vonatkozó bizottsági értékelést⁵¹. Ezzel szemben, ha a nemzeti bíróság a bizottsági határozatot megelőzően ítélezik, az a döntés semmikor sem akadályozhatja a Bizottságot az EUMSZ által ráruházott kizárólagos hatáskör gyakorlásában (lásd a 2.2.3. szakaszt)⁵².

3.2. A Bizottság állami támogatási szabályok végrehajtására irányuló hatásköre

- (38) Főszabály szerint a Bizottságnak, amikor megállapítja, hogy a vizsgált intézkedés jogellenes és összeegyeztethetetlen állami támogatásnak minősül, a szabályok megsértése kapcsán jogorvoslat elrendelése céljából jogerős határozatot kell hoznia,

---

⁴⁵ A Bíróság C-586/18 P. sz., *Buonotourist* kontra *Bizottság* ügyben 2020. március 4-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2020:152) 90. pontja.

⁴⁶ Lásd az eljárási rendelet 4. és 9. cikkét ([HL L 248., 2015.9.24., 14. o.](#)).

⁴⁷ A Bíróság C-526/14. sz., *Kotnik és társai* ügyben 2016. július 19-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2016:570) 37. pontja.

⁴⁸ Kifogást nem tartalmazó határozat, az eljárási rendelet 4. cikkének (3) bekezdése.

⁴⁹ Lásd: megengedő határozat (az eljárási rendelet 9. cikkének (3) bekezdése) és elutasító határozat (az eljárási rendelet 9. cikkének (5) bekezdése).

⁵⁰ Lásd az eljárási rendelet 4. cikkének (3) és (4) bekezdését ([HL L 248., 2015.9.24., 14. o.](#)).

⁵¹ A Bíróság C-574/14. sz., *PGE* ügyben 2016. szeptember 15-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2016:686) 33. pontja.

⁵² A Bíróság C-586/18 P. sz., *Buonotourist* kontra *Bizottság* ügyben 2020. március 4-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2020:152) 92–96. pontja; a Bíróság C-587/18 P. sz., *CSTP Azienda della Mobilità* kontra *Bizottság* ügyben 2020. március 4-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2020:150) 92–96. pontja.

amely lezárja a hivatalos vizsgálatot és elrendeli a támogatás visszafizettetését (a továbbiakban: visszafizettetési határozat)^{53 54}.

- (39) Az állami támogatások terén érvényes eljárási szabályok elfogadásával a Bizottság kodifikálta végrehajtási hatáskörét⁵⁵. Az eljárási rendelet 16. cikke kötelezően előírja a Bizottság számára a jogellenes és összeegyeztethetetlen támogatások határozat útján történő visszafizettetését. Ha a Bizottság olyan határozatot hoz, amely azt állapítja meg, hogy a támogatás jogellenes és a belső piaccal összeegyeztethetetlen, a Bizottságnak nincs mérlegelési jogköre, köteles elrendelni a támogatás visszafizettetését⁵⁶, kivéve, ha az ellentétes az európai uniós jog valamelyik általános elvével⁵⁷. Továbbá, a Bizottság támogatás-visszatérítetésre vonatkozó hatásköre tízéves jogvesztő határidőn belül érvényesíthető⁵⁸.
- (40) Az eljárási rendelet 13. cikke szerint bizonyos esetekben a Bizottság saját mérlegelési jogkörében ideiglenes intézkedéseket alkalmazhat az összeegyeztethetőség értékelése során. Ezen belül bizonyos feltételek teljesülése esetén a Bizottság visszafizettetési rendelkezést vagy felfüggesztő rendelkezést adhat ki^{59 60}. Ennek az intézkedésnek az a célja, hogy korlátozza a bejelentési kötelezettség és a felfüggesztési kötelezettség megszegésével megvalósuló támogatás végrehajtásával kapcsolatos károkat⁶¹.

4. A NEMZETI BÍRÓSÁGOK SZEREPE

- (41) Míg a Bizottság azt köteles vizsgálni, hogy egy támogatási intézkedés összeegyeztethető-e a belső piaccal (abban az esetben is, ha megállapította, hogy a végrehajtás az EUMSZ 108. cikke (3) bekezdésének megsértésével valósult meg), a

---

⁵³ A Bíróság C-301/87. sz., *Franciaország kontra Bizottság („Boussac”)* ügyben 1990. február 14-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1990:67) 9–22. pontja. Ez nem zárja ki annak a lehetőségét, hogy a Bizottság konkrét esetekben visszafizettetési rendelkezést adjon ki.

⁵⁴ Ha a Bizottság egyszerűen megállapítja, hogy az állami támogatás nyújtására jogellenes módon, az EUMSZ 108. cikkének (3) bekezdése szerinti előzetes bejelentés nélkül került sor, nem rendeli el a már kifizetett támogatás visszafizettetését addig, amíg nem hoz jogerős határozatot, amelyben megállapítja, hogy a támogatás a belső piaccal összeegyeztethetetlen.

⁵⁵ A Bíróság C-387/17. sz., *Fallimento Traghetti del Mediterraneo* ügyben 2019. január 23-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2019:51) 66. pontja; a Bíróság C-349/17. sz., *Eesti Pagar* ügyben 2019. március 5-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2019:172) 110. pontja.

⁵⁶ A Bíróság C-310/99. sz., *Olaszország kontra Bizottság* ügyben 2002. március 7-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2002:143) 99. pontja.

⁵⁷ Lásd az eljárási rendelet 16. cikkét ([HL L 248., 2015.9.24., 14. o.](#)).

⁵⁸ Lásd az eljárási rendelet 17. cikk (1) bekezdését ([HL L 248., 2015.9.24., 14. o.](#)).

⁵⁹ A Bíróság C-301/87. sz., *Franciaország kontra Bizottság* ügyben 1990. február 14-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1990:67) 19–20. pontja; a Bíróság C-303/88. sz., *Olaszország kontra Bizottság* ügyben 1991. március 21-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1991:136) 46. pontja; a Bíróság C-142/87. sz., *Belgium kontra Bizottság* ügyben 1990. március 21-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1990:125), 14–16. pontja; [hatályon kívül helyezve a Bíróság által; lásd: C-456/18 P].

⁶⁰ Az eljárási rendelet 14. cikke szerint amennyiben a tagállam nem tartja be a felfüggesztő vagy a visszatérítési rendelkezést, a Bizottság jogosult – a rendelkezésére álló információk alapján az ügy lényegére vonatkozó vizsgálat elvégzése mellett – az ügyet közvetlenül az Európai Unió Bírósága elé utalni, és annak megállapítását kérni, hogy a rendelkezések be nem tartása az EUMSZ megsértését jelenti. ([HL L 248., 2015.9.24., 19. o.](#)).

⁶¹ Lásd az eljárási rendelet 13. cikk (1) és (2) bekezdését ([HL L 248., 2015.9.24., 19. o.](#)).

nemzeti bíróságok elsődleges feladata azon egyének jogainak védelme, akiket ez a jogsértés érint⁶².

- (42) A nemzeti bíróságok feladata, hogy hatékony jogi védelmet nyújtsanak harmadik feleknek⁶³. A nemzeti bíróságok az állami támogatások ellenőrzési rendszerén belül különösen fontos szerepet játszanak a jogellenes támogatásokat magukban foglaló ügyekben az intézkedés összeegyeztethetőségére vonatkozó jogerős bizottsági határozat hiányában vagy az ilyen határozat elfogadásáig, továbbá azokban az ügyekben, ahol összeegyeztethető támogatás nyújtása a felfüggesztési kötelezettség megszegése mellett történt⁶⁴.

4.1. A nemzeti bíróságok hatáskörének korlátai az állami támogatási szabályok alkalmazása során

- (43) A nemzeti bíróságok hatáskörébe tartozik az EUMSZ 107. cikke (1) bekezdésének és 108. cikke (3) bekezdésének értelmezése és alkalmazása. Ezen belül az adott intézkedésre⁶⁵ vonatkozó bizottsági határozat hiányában a nemzeti bíróságokat az állami támogatás meglétének értékelésére irányuló hatáskörük gyakorlásában kizárólag az állami támogatás objektív fogalma köti.
- (44) A Bizottság továbbá elvégzi az állami támogatás fennállására vonatkozó értékelést, amely rendszerint az összeegyeztethetőség értékelését megelőző első lépés. Ezért a Bizottság előtt zajló eljárások minden esetben – akár megelőzik a nemzeti bíróságok előtti eljárásokat, akár azok után zajlanak le – hatással lehetnek a nemzeti bíróságok előtt zajló eljárásokra⁶⁶, ahogy azt a 4.1.1–4.1.3. szakasz is kifejti.

4.1.1. A Bizottság határozata után

- (45) A nemzeti bíróságok korlátozott hatáskörrel rendelkeznek a határozatok vonatkozásában, és tekintettel kell lenniük az állami támogatás meglétére vonatkozó értékeléseikre. A nemzeti bíróságnak nincs hatásköre a Bizottság határozatainak

---

⁶² A Bíróság C-199/06. sz., *CELF et ministre de la Culture et de la Communication* ügyben 2008. február 12-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2008:79) 38. pontja; a Bíróság C-354/90. sz., *Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires és társai* kontra *Franciaország* ügyben 1991. november 21-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1991:440) 11–12. pontja.

⁶³ A Bíróság C-120/73. sz., *Lorenz GmbH* kontra *Bundesrepublik Deutschland és társai* ügyben 1973. december 11-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1973:152), 8. pontja; a Bíróság C-354/90. sz., *Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires és társai* kontra *Franciaország* ügyben 1991. november 21-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1991:440) 11. pontja; a Bíróság C-39/94. sz., *SFEI és társai* ügyben 1996. július 11-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1996:285) 39. pontja.

⁶⁴ A nemzeti bíróságoknak az állami támogatási szabályok végrehajtásában játszott szerepével kapcsolatban lásd: Bizottság közleménye – Bizottsági közlemény a jogellenes és összeegyeztethetetlen állami támogatások visszafizetéséről ([HL C 247., 2019.7.23., 1. o.](#)).

⁶⁵ Lásd még: a Törvényszék T-578/17. sz., *A&O hostel és hotel Berlin* kontra *Bizottság* ügyben 2019. június 20-án (ECLI:EU:T:2019:437) hozott ítéletének 72. pontja.

⁶⁶ A Bíróság C-587/18 P. sz., *CSTP Azienda della Mobilità* kontra *Bizottság* ügyben 2020. március 4-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2020:150) 92–93. pontja; a Bíróság C-586/18 P. sz., *Buonotourist* kontra *Bizottság* ügyben 2020. március 4-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2020:152) 96. pontja.

érvénytelenné nyilvánítására⁶⁷. Az EUMSZ 263. cikke értelmében ilyen hatáskörrel csak az uniós bíróságok rendelkeznek.⁶⁸

- (46) Ha egy nemzeti bíróságnak kétségei merülnek fel egy bizottsági határozat értelmezésével vagy érvényességével kapcsolatban, e bíróság kérhet egyértelműsítést a Bizottságtól (lásd az 5.1. szakaszt), vagy az EUMSZ 267. cikke⁶⁹ szerint a körülményektől függően a kérdést előzetes döntéshozatal céljából az Európai Bíróság elé terjesztheti, illetve terjeszteni köteles⁷⁰.

4.1.2. Az összeegyeztethetőséget megállapító bizottsági határozat után

- (47) A jogellenes támogatás összeegyeztethetőségét a támogatás nyújtását követően megállapító jogerős bizottsági határozat utólagosan nem törvényesíti azokat az intézkedéseket, amelyeket az EUMSZ által előírt felfüggesztési kötelezettség megszegésével elfogadott támogatást hajtottak végre.
- (48) Ebben a helyzetben a nemzeti bíróságoknak „biztosítaniuk kell a jogalanyok számára azt, hogy” a felfüggesztési kötelezettség „megsértéséből eredő valamennyi következményt (...) megfelelően megállapítsák”⁷¹. Ezek a megállapítások különösen a támogatás végrehajtására vonatkozó jogi aktusok érvényességét, valamint a felfüggesztési kötelezettség megsértésével nyújtott pénzügyi támogatások visszafizettetésére vonatkoznak, a nemzeti jognak megfelelően.

⁶⁷ A Bíróság C-314/85. sz., *Foto-Frost kontra Hauptzollamt Lübeck-Ost* ügyben 1987. október 22-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1987:452) 20. pontja.

⁶⁸ A Bíróság C-143/88. és C-92/89. sz., *Zuckerfabrik Süderdithmarschen and Zuckerfabrik Soest kontra Hauptzollamt Itzehoe and Hauptzollamt Paderborn* ügyben 1991. február 21-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1991:65) 23. pontja; a Bíróság C-465/93. sz., *Atlanta Fruchthandelsgesellschaft és társai (I) kontra Bundesamt für Ernährung und Forstwirtschaft* ügyben 1995. november 9-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1995:369) 51. pontja; a Bíróság C-119/05. sz., *Lucchini* ügyben 2007. július 18-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2007:434) 53. pontja.

⁶⁹ A Bíróság C-39/94. sz., *SFEI és társai* ügyben 1996. július 11-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1996:285) 50–51. pontja; a Bíróság C-284/12. sz., *Deutsche Lufthansa* ügyben 2013. november 21-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2013:755) 44. pontja.

⁷⁰ Az EUMSZ 267. cikke alapján az a nemzeti bíróság, amelynek határozata nem képezi további jogi felülvizsgálat tárgyát, bizonyos körülmények között köteles előzetes döntéshozatalt kérni a Bíróságtól. Ha a közösségi jog értelmezése világosan levezethető a létező esetjogból, vagy amennyiben nem merülhetnek fel észszerű kétségek, a bíróság, amelynek határozata ellen nincs lehetőség további jogorvoslatra a nemzeti jog szerint, nem köteles az ügyet előzetes döntéshozatal céljából az Európai Bíróság elé terjeszteni, de jogában áll így tenni. Lásd: a Bíróság C-283/81. sz., *CILFIT kontra Ministero della Sanità* ügyben 1982. október 6-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1982:335) 14–20. pontja; a Bíróság C-428/06–C-434/06. sz., *Unión General de Trabajadores de La Rioja* egyesített ügyekben 2008. szeptember 11-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2008:488) 42–43. pontja; a Bíróság C-379/15. sz., *Association France Nature Environnement* ügyben 2016. július 28-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2016:603) 47–50. pontja; a Bíróság C-574/14. sz., *PGE* ügyben 2016. szeptember 15-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2016:686) 40. pontja; a Bíróság C-416/17. sz., *Bizottság kontra Franciaország (Advance Payment)* ügyben 2018. október 4-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2018:811) 108. és további pontjai.

⁷¹ A Bíróság C-284/12. sz., *Deutsche Lufthansa* ügyben 2013. november 21-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2013:755) 30. pontja; a Bíróság C-349/17. sz., *Eesti Pagar* ügyben 2019. március 5-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2019:172) 89. pontja; a Bíróság C-75/18. sz., *Vodafone Magyarország* ügyben 2020. március 3-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2020:139) 23. pontja; a Bíróság C-492/17. sz., *Rittering és társai* ügyben 2018. december 13-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2018:1019) 42. pontja.

- (49) Ebből következik, hogy ha egy harmadik fél nemzeti bíróságon kéri a támogatás idő előtti végrehajtásához kapcsolódó előnyök megszüntetését, a bíróságnak le kell folytatnia az eljárást abban az esetben is, ha a Bizottság a kérdéses támogatást már összeegyeztethetőnek nyilvánította. Minden egyéb értelmezés lehetővé tenné a tagállamok számára az EUMSZ rendelkezéseinek figyelmen kívül hagyását, és ezáltal ellehetetlenítené azok tényleges érvényesülését⁷².

4.1.3. Az eljárás megindításáról szóló bizottsági határozat után

- (50) Más helyzet áll fenn akkor, ha a Bizottság az EUMSZ 108. cikke (2) bekezdésének megfelelően csupán megindította a nemzeti bíróság által vizsgált támogatási intézkedést érintő vizsgálati eljárást. Az eljárás megindításáról szóló határozatban a Bizottság elvben megfogalmazza kétségeit azzal kapcsolatban, hogy a kérdéses támogatási intézkedés összeegyeztethető-e a belső piaccal. Míg ezek a kétségek általában a támogatás összeegyeztethetőségét érintik, a támogatás meglétének értékelése jellegét tekintve előzetes, és a kérdéses intézkedés előzetes vizsgálata alapján történik⁷³.
- (51) Az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésének megfelelően a nemzeti bíróságoknak tekintettel kell lenniük a Bizottság előtt folyamatban lévő eljárásokból eredő jogi helyzetekre, abban az esetben is, ha azok ideiglenesek.
- (52) Ez azt jelenti, hogy folyamatban lévő vizsgálati eljárás esetén az eljárás megindításáról szóló határozatnak magának is vannak olyan jogkövetkezményei, amelyeket a nemzeti bíróságoknak le kell vonniuk. Az eljárás megindításáról szóló határozatot követően a nemzeti bíróság nem tarthatja fenn, hogy az adott intézkedés nem minősül az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdése szerinti támogatásnak, ellenkező esetben sérülne az EUMSZ 108. cikke (3) bekezdésének tényleges érvényesülése⁷⁴.
- (53) Ezért a nemzeti bíróságok felelőssége, hogy a támogatás jogellenes végrehajtásának jogorvoslatára alkalmas intézkedéseket rendeljenek el addig, amíg a Bizottság a jogerős határozatot meg nem hozza. A nemzeti bíróságok e célból úgy határozhatnak, hogy felfüggesztik a vizsgálat alatt álló intézkedés végrehajtását, és elrendelik a már kifizetett összegek visszatéríttetését. Dönthetnek úgy is, hogy egyéb ideiglenes intézkedéseket vezetnek be az érintett felek érdekeinek, valamint az eljárás megindításáról szóló bizottsági határozat tényleges érvényesülésének érdekében⁷⁵.
- (54) Továbbá, a nemzeti bíróságok nem függeszthetik fel eljárásukat addig, amíg a Bizottság jogerős határozatot nem hozott⁷⁶. Az eljárás felfüggesztéséről szóló határozat *de facto* ugyanolyan hatást váltana ki, mint az ideiglenes intézkedés esetében történő alkalmazás

⁷² A Bíróság C-385/18. sz., *Arriva Italia és társai* ügyben 2019. december 19-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2019:1121) 85. pontja.

⁷³ A Bíróság C-284/12. sz., *Deutsche Lufthansa* ügyben 2013. november 21-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2013:755) 37–40. pontja.

⁷⁴ A Bíróság C-284/12. sz., *Deutsche Lufthansa* ügyben 2013. november 21-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2013:755) 38. pontja.

⁷⁵ A Bíróság C-284/12. sz., *Deutsche Lufthansa* ügyben 2013. november 21-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2013:755) 41–43. pontja.

⁷⁶ A Bíróság C-1/09. sz., *CELF et ministre de la Culture et de la Communication* ügyben 2010. március 11-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2010:136) 31. és további pontjai; a Bíróság C-27/13. sz., *Flughafen Lübeck* ügyben 2014. április 4-én hozott végzésének (ECLI:EU:C:2014:240) 30. pontja.

elutasítása, ami azt jelentené, hogy a jogellenes előny abban az időszakban is fennállna, amikor a támogatás végrehajtása már tiltott.

4.2. A nemzeti bíróságok hatásköre

- (55) A 11–13. bekezdésben kifejtettek szerint a nemzeti bíróságoknak – a Bizottság kizárólagos hatásköre által meghatározott kereteken belül – kell megállapítaniuk, hogy az állami támogatás nyújtására az EUMSZ 108. cikkének (3) bekezdése szerint került-e sor, ezzel értékelve a támogatás összeegyeztethetőségét és az ugyanezen intézkedéssel kapcsolatban már esetlegesen létező bizottsági határozatokat.
- (56) A nemzeti bíróságok az értékelést két lépésben végzik el: először az intézkedés jellegét vizsgálják, annak megállapítása céljából, hogy az intézkedés az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdése értelmében vett állami támogatásnak minősíthető-e; másodszor, ha a nemzeti bíróságok megállapítják, hogy az intézkedés állami támogatásnak minősül, akkor azt is meg kell állapítaniuk, hogy vonatkozik-e arra a felfüggesztési kötelezettség. Ha a nemzeti bíróságok megállapítják a felfüggesztési kötelezettség megsértését, olyan megfelelő jogorvoslati lehetőségeket kell elfogadniuk, amely biztosítja azon egyének jogait, akiket ez a jogsértés érint.

4.2.1. A támogatás meglétének értékelése

- (57) Ahhoz, hogy egy támogatásról megállapítható legyen, hogy jogellenesen történt az alkalmazása, előzetesen azt kell megállapítani, hogy az állami támogatás létezik. Az uniós bíróságok megerősítették, hogy a nemzeti bíróságok, – ugyanúgy, mint a Bizottság – jogosultak az állami támogatás fogalmának értelmezésére.⁷⁷
- (58) Az állami támogatás létezésének megállapításához sok esetben összetett kérdések értékelésére van szükség (lásd a 14. bekezdést). Az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdésében említett állami támogatásról szóló közleményben⁷⁸ a Bizottság részletes iránymutatást nyújtott, hogy ezzel segítse a nemzeti bíróságokat.
- (59) Ha kétségek merülnek fel az állami támogatási elemek meglétével kapcsolatban, a nemzeti bíróságok kérhetik a Bizottság véleményét (lásd az 5.1.1.2. szakaszt). A nemzeti bíróságoknak emellett lehetőségük vagy kötelezettségük van arra, hogy az ügyet az EUMSZ 267. cikke értelmében a Bíróság elé terjesszék előzetes döntéshozatal céljából.

4.2.2. A felfüggesztési kötelezettség megsértésének értékelése

- (60) Amikor a nemzeti bíróságok azt értékelik, hogy egy adott támogatási intézkedésre érvényes-e a felfüggesztési kötelezettség, kötelesek mérlegelni azt, hogy az adott

---

⁷⁷ A Bíróság C-78/76. sz., *Steinike & Weinlig* ügyben 1977. március 22-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1977:52) 14. pontja; a Bíróság C-39/94. sz., *SFEI és társai* ügyben 1996. július 11-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1996:285) 49. pontja; a Bíróság C-354/90. sz., *Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires és társai* kontra *Franciaország* ügyben 1991. november 21-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1991:440) 10. pontja; a Bíróság C-119/05. sz., *Lucchini* ügyben 2007. július 18-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2007:434) 50. pontja; a Bíróság C-368/04. sz., *Transalpine Ölleitung in Österreich* ügyben 2006. október 5-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2006:644) 39. pontja.

⁷⁸ [HL C 262., 2016.7.19., 1. o.](#)

intézkedésre vonatkozik-e a bejelentési kötelezettség aló mentességek egyike (lásd az 1.2. szakaszt). A nemzeti bíróságok különösen azt vizsgálják, hogy a kérdéses intézkedés megfelel-e a csoportmentességi rendeletben meghatározott kritériumoknak, vagy hogy létező támogatásnak minősül-e.

- (61) Ha egy támogatási intézkedés megfelel a csoportmentességi rendeletben meghatározott valamennyi kritériumnak, akkor mentesül a Bizottság felé történő előzetes bejelentés kötelezettsége alól, és a belső piaccal összeegyeztethetőnek minősül.
- (62) A „létező támogatás” vonatkozásában az eljárási rendelet a jogbiztonság tagállamok és kedvezményezettek számára történő biztosítása érdekében meghatározza azokat körülményeket, amelyek mellett egy támogatást létező támogatásnak kell tekinteni⁷⁹. Az állami támogatási szakpolitika fejlesztései nyomán egyes intézkedések, amelyek hatálybalépésük időpontjában nem minősültek állami támogatásnak, azóta már jogellenessé válhattak. Ha egy állami támogatásnak minősülő intézkedés a létező támogatás kategóriájába esik, nem vonatkozik rá a tagállam általi bejelentés kötelezettsége, azonban továbbra is a Bizottság felülvizsgálatának tárgyát képezi.

4.2.2.1. A csoportmentességi rendeletek feltételeinek alkalmazása

- (63) A tagállamok akkor számolhatnak azzal, hogy egy intézkedés mentesül a bejelentési kötelezettség alól, ha az megfelel a csoportmentességi rendeletekben foglalt általános és konkrét feltételeknek. Azonban ha egy tagállam olyan támogatási intézkedést hajt végre, amely nem felel meg a vonatkozó csoportmentességi szabályozásban foglalt valamennyi feltételnek, és tagállam a Bizottság felé nem tesz bejelentést, akkor az adott támogatás végrehajtása jogellenes.
- (64) Az EUMSZ-ből eredő bejelentési kötelezettség és felfüggesztési kötelezettség nem csak a nemzeti bíróságokra, hanem a tagállamok valamennyi közigazgatási szervére nézve is kötelező erejű⁸⁰.
- (65) Ha a nemzeti bíróságok úgy ítélik, hogy egy adott állami támogatási intézkedés végrehajtására jogszerűen került sor, akkor – annak megállapítása céljából, hogy az intézkedés mentesül a bejelentési kötelezettség alól – meg kell győződniük arról, hogy a valamely csoportmentességi rendeletben foglalt valamennyi feltétel teljesül. A Bíróság meghatározta, hogy a nemzeti bíróságok milyen hatáskörrel rendelkeznek, amikor azt állapítják meg, hogy az általános csoportmentességi rendeletben előírt feltételek alkalmazása helyesen történt-e⁸¹, vagyis azt, hogy a nemzeti bíróságok mekkora mértékben értelmezhetik a Bíróság rendelkezéseit.
- (66) A csoportmentességi rendelet elfogadásának nem az a célja, hogy a tagállamokra ruházza az állami támogatás belső piaccal való összeegyeztethetőségének értékelését; ez

⁷⁹ Az eljárási rendelet 21–23. cikke.

⁸⁰ A Bíróság C-349/17. sz., *Eesti Pagar* ügyben 2019. március 5-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2019:172) 90–92. pontja.

⁸¹ A Bíróság C-349/17. sz., *Eesti Pagar* ügyben 2019. március 5-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2019:172) 101. pontja; a Bíróság C-654/17 P. sz., *BMW kontra Bizottság* ügyben 2019. július 29-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2019:634) 151. pontja.

továbbra is a Bizottság kizárólagos hatáskörében marad⁸². Egy adott támogatási intézkedés összeegyeztethetőségének a vonatkozó csoportmentességi rendeletben meghatározott feltételeken túli kritériumok alapján történő értékelése összetett feladat, amely a Bizottság kizárólagos hatáskörébe tartozik⁸³. Az azonban a nemzeti bíróságok feladata, hogy meggyőződjenek arról, hogy a nemzeti hatóságok által nyújtott támogatás teljes mértékben megfelel-e a vonatkozó csoportmentességi rendeletben foglalt általános és specifikus feltételeknek (szigorúan értelmezve).

- (67) Ha a támogatás nyújtására a csoportmentességi rendelet alapján került sor, ám anélkül, hogy az összes vonatkozó feltétel teljesült volna, akkor a támogatás kedvezményezettje abban az időpontban jogosan nem bízhatott abban, hogy a támogatást jogszerűen nyújtották⁸⁴. A nemzeti hatóságok nem rendelkeznek hatáskörrel arra vonatkozóan, hogy olyan jogerős határozatot hozzanak, amely megállapítja a támogatás bejelentésére vonatkozó kötelezettség hiányát⁸⁵.

4.2.2.2. Létező támogatás

- (68) Ahogy azt a 62. bekezdés is említi, a létező támogatásra – az új támogatással ellentétben – nem vonatkozik a bejelentési kötelezettség. Ha egy nemzeti bíróság megállapítja, hogy egy intézkedés létező támogatásnak minősül, akkor nem áll módjában felülvizsgálni azt. Kizárólag a Bizottság jogosult annak értékelésére, hogy a létező támogatás továbbra is összeegyeztethető-e a belső piaccal, illetve – amennyiben már nem összeegyeztethető – a megfelelő intézkedésekre vonatkozó javaslatlételre. Az állami támogatási szabályok végrehajtása során a nemzeti bíróságok tevékenysége annak megállapítására korlátozódik, hogy egy támogatási intézkedés az EUMSZ 108. cikke (1) bekezdésének értelmében létező támogatásnak minősül-e.
- (69) A Szerződések nem adnak iránymutatást arról, hogy egy támogatási intézkedés milyen módon minősíthető létező támogatásnak. Ezt az eljárási rendelet azon rendelkezései írják elő, amelyek meghatározzák azokat a körülményeket, amelyek mellett egy támogatást létező támogatásnak kell tekinteni⁸⁶. Azonban az eljárási rendelet nem tartalmaz rendelkezést a nemzeti bíróságok hatásköréről és kötelezettségeiről; azokat továbbra is az EUMSZ Bíróság által értelmezett rendelkezései szabályozzák⁸⁷.

⁸² A Bíróság C-654/17. P. sz., *BMW* kontra *Bizottság* ügyben 2019. július 29-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2019:634) 132. és 133. pontja; a Bíróság C-349/17. sz., *Eesti Pagar* ügyben 2019. március 5-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2019:172) 67. pontja.

⁸³ A Bíróság C-349/17. sz., *Eesti Pagar* ügyben 2019. március 5-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2019:172) 68. pontja.

⁸⁴ A Bíróság C-148/04. sz., *Unicredito Italiano* ügyben 2005. december 15-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2005:774) 104. pontja; a Bíróság C-672/13. sz., *OTP Bank* ügyben 2015. március 19-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2015:185) 77. pontja; a Bíróság C-349/17. sz., *Eesti Pagar* ügyben 2019. március 5-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2019:172) 104. pontja.

⁸⁵ A Bíróság C-349/17. sz., *Eesti Pagar* ügyben 2019. március 5-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2019:172) 101. pontja; a Bíróság C-654/17 P. sz., *BMW* kontra *Bizottság* ügyben 2019. július 29-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2019:634) 151. pontja.

⁸⁶ Az eljárási rendelet 1. cikkének b) pontja és 17. cikk (3) bekezdése.

⁸⁷ A Bíróság C-387/17. sz. *Fallimento Traghetti del Mediterraneo* ügyben 2019. január 23-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2019:51) 66. pontja; a Bíróság C-349/17. sz., *Eesti Pagar* ügyben 2019. március 5-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2019:172) 110. pontja.

- (70) Az eljárási rendelet 17. cikk (1) bekezdése például kimondja, hogy a Bizottság támogatás-visszatéríttetésre vonatkozó hatásköre tízéves jogvesztő határidőn belül érvényesíthető, míg ugyanezen cikk (3) bekezdése úgy rendelkezik, hogy „minden támogatást, amellyel kapcsolatban a jogvesztő határidő lejárt, létező támogatásnak kell tekinteni”.
- (71) Vagyis a tízéves jogvesztő határidő nem jelenti azt, hogy létezne olyan általános elv, amely szerint az új támogatás az adott időszak letelte után létező támogatássá válna⁸⁸. A tízéves jogvesztő határidő a nemzeti eljárásokra analógia útján sem alkalmazható⁸⁹, mivel a visszafizettetés végrehajtása a vonatkozó nemzeti jogban előírt szabályoknak megfelelően történik.

4.2.3. Azon egyének jogainak védelme, akiket a felfüggesztési kötelezettség megsértése érint

- (72) Az egyének jogainak az állami támogatás jogellenes végrehajtásával szembeni védelme érdekében a nemzeti bíróságok a helyzettől függően különböző típusú jogorvoslatokat alkalmazhatnak. Határozhatnak például úgy, hogy felfüggesztik vagy megszüntetik az intézkedés végrehajtását (4.2.3.1. szakasz), elrendelik a már kifizetett összegek visszafizetését (4.2.3.2. szakasz), vagy egyéb ideiglenes intézkedéseket vezetnek be az érintett felek érdekeinek érvényesülésének érdekében (4.2.3.3. szakasz)⁹⁰. Végezetül, felkérhetik őket arra, hogy határozzanak harmadik feleknek a jogellenes állami támogatással okozott kár megtérítéséről (4.2.3.4. szakasz). Mindenesetre, a nemzeti bíróságoknak garantálniuk kell az egyének felé, hogy valamennyi megfelelő jogi lépést megtesznek a nemzeti joggal összhangban annak érdekében, hogy kezeljék az EUMSZ 108. cikkének (3) bekezdése megsértéséből származó következményeket⁹¹.

4.2.3.1 Az intézkedés végrehajtásának felfüggesztése vagy megszüntetése

- (73) Ha az állami hatóság még nem hajtotta végre az EUMSZ 108. cikke (3) bekezdésének megsértésével nyújtott állami támogatási intézkedést, a nemzeti bíróságoknak felfüggesztéssel vagy megszüntetéssel meg kell akadályozniuk a végrehajtást.
- (74) Az európai uniós jog nem határoz meg olyan konkrét következtetést, amelyet a nemzeti bíróságoknak szükségszerűen le kellene vonniuk a jogellenes állami támogatást nyújtó jogi aktus érvényességével kapcsolatban. Csupán annyit ír elő, hogy hatékony intézkedéseket kell hozniuk a jogellenes támogatás kedvezményezettnek történő kifizetésének megakadályozása érdekében. Azonban a nemzeti jog szerint lehetnek

---

⁸⁸ A Bíróság T-195/01. és T-207/01. számú, *Gibraltár kormányja kontra Bizottság* egyesített ügyekben 2002. április 30-án hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2002:111) 130. pontja.

⁸⁹ A Bíróság C-349/17. sz., *Eesti Pagar* ügyben 2019. március 5-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2019:172) 108–109. pontja; a Bíróság C-627/18. sz., *Nelson Antunes da Cunha* ügyben 2020. április 30-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2020:321) 33. pontja.

⁹⁰ A Bíróság C-284/12. sz., *Deutsche Lufthansa* ügyben 2013. november 21-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2013:755) 43. pontja; a Bíróság C-524/14 P. sz., *Bizottság kontra Hansestadt Lübeck* ügyben 2016. december 21-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2016:971) 29. pontja.

⁹¹ A Bíróság C-75/18. sz., *Vodafone Magyarország* ügyben 2020. március 3-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2020:139) 23. pontja; a Bíróság C-385/18. sz., *Arriva Italia és társai* ügyben 2019. december 19-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2019:1121) 84. pontja.

olyan helyzetek, ahol az intézkedés jogellenes végrehajtásának felfüggesztése a támogatást nyújtó jogi aktus megsemmisítésével érhető el⁹².

- (75) Ennek megfelelően a nemzeti bíróságok semmisnek nyilváníthatják a szerződést, amellyel a támogatás nyújtása megvalósul, megsemmisíthetik a támogatás nyújtására vonatkozó határozatot, vagy felfüggeszthetik a végrehajtást (például azokban az esetekben, ha a támogatás valamely létesítményhez vagy szolgáltatáshoz való hozzáférés formájában történik). Amennyiben a támogatás nyújtása részletekben történik, a nemzeti bíróságoknak fel kell függeszteniük a jövőbeli kifizetéseket.

4.2.3.2. Visszafizettetés

- (77) Ha a jogellenes támogatás kifizetése már megtörtént a kedvezményezett felé, a nemzeti bíróságoknak – a támogatás összegegyeztetetlenségét megállapító bizottsági határozat hiányában – elvben el kell rendelniük a jogellenesen nyújtott teljes összeg visszafizetését⁹³. A támogatás visszafizettetés útján történő megszüntetése a támogatás jogellenességének logikus következménye⁹⁴.
- (78) A támogatás nyújtása előtti helyzet helyreállítása érdekében a nemzeti bíróságoknak teljes mértékben meg kell szüntetniük a kedvezményezett részére jogellenesen nyújtott előnyt. Ez az előny kiterjed a támogatásra (a továbbiakban: a támogatás tőkeösszege), valamint azon kamatok meg nem fizetésére, amelyeket a vállalkozásnak meg kellett volna fizetnie abban az esetben, ha a jogellenesség időtartama alatt uralkodó piaci feltételek mellett kellett volna kölcsönöznie a támogatás összegét, továbbá a versenypozíció _ebből következő javulására, amíg ez az időszak tart (a továbbiakban: a jogellenes támogatás kamata)⁹⁵. Ezért a nemzeti bíróságoknak a támogatás tőkeösszegének és a jogellenes támogatás kamatának visszafizettetését egyaránt el kell rendelniük.
- (79) Ha a nemzeti bíróság és a Bizottság előtt párhuzamosan zajlanak eljárások, és ha a Bizottság összegegyeztetetetlennek nyilvánítja a támogatást, akkor nemzeti bírósági köteles a bizottsági határozatot annak rendelkezései szerint végrehajtani⁹⁶.

---

⁹² A Bíróság C-275/10. sz., *Residex Capital IV* ügyben 2011. december 8-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2011:814) 44–47. pontja.

⁹³ A Bíróság C-71/04. sz., *Xunta de Galicia* ügyben 2005. július 21-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2005:493) 49. pontja; a Bíróság C-39/94. sz., *SFEI és társai* ügyben 1996. július 11-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1996:285) 40. és 68. pontja; a Bíróság C-354/90. sz., *Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires és társai* kontra *Franciaország* ügyben 1991. november 21-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1991:440) 12. pontja; a Bíróság C-275/10. sz., *Residex Capital IV* ügyben 2011. december 8-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2011:814) 43. pontja.

⁹⁴ A Bíróság C-164/15 P. sz. és C-165/15 P. sz., *Bizottság* kontra *Aer Lingus* egyesített ügyekben 2016. december 21-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2016:990) 116. pontja; a Bíróság C-672/13. sz., *OTP Bank* ügyben 2015. március 19-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2015:185) 70. pontja; a Bíróság C-275/10. sz., *Residex Capital IV* ügyben 2011. december 8-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2011:814) 33. pontja.

⁹⁵ A Bíróság C-349/17. sz., *Eesti Pagar* ügyben 2019. március 5-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2019:172) 132. pontja; a Bíróság C-275/10. sz., *Residex Capital IV* ügyben 2011. december 8-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2011:814) 39. pontja.

⁹⁶Ebben az értelemben lásd: A Bizottság közleménye – Bizottsági közlemény a jogellenes és összegegyeztetetlen állami támogatások visszafizettetéséről ([HL C 247., 2019.7.23., 1. o.](#)).

- (80) Ha a Bizottság a támogatást összeegyeztethetőnek nyilvánítja, az uniós jog szerint a tagállamok csak a jogellenes támogatás kamatának a jogellenesség időtartamára kiszámított összegét kötelesek visszafizettetni.⁹⁷ A jogellenesség időtartama a támogatás kifizetésétől az összeegyeztethetőség kinyilvánításáig tart. A bizottsági határozat visszamenőlegesen nem törvényesíti a végrehajtási intézkedéseket, amelyekre az EUMSZ 108. cikke (3) bekezdésének megsértésével került sor⁹⁸.
- (81) Ha a bizottsági intézkedést összeegyeztethetőnek nyilvánító bírósági határozatot megsemmisítik, az adott intézkedés nem tekinthető a Bizottság által jóváhagyottnak. Amennyiben az intézkedés állami támogatásnak minősül, végrehajtása jogellenesnek tekintendő⁹⁹. Továbbá, ha a határozat megsemmisítése iránt keresetet indítanak, a kedvezményezett nem élhet azzal a jogos elvárással, hogy a támogatás jogszerű volt¹⁰⁰.
- (82) A jogellenes támogatás kamatának kiszámításával kapcsolatban megjegyzendő, hogy sem az eljárási rendelet 16. cikk (2) bekezdése, sem a Bizottság 794/2004/EK rendeletének¹⁰¹ 9. és 11. cikke nem alkalmazandó a jogellenes támogatás tagállam általi visszafizettetésére a visszafizettetésről szóló bizottsági határozat hiányában. Ezért az ilyen esetekben az érintett tagállam hatóságainak kell kiszámítaniuk a jogellenes támogatás kamatát a vonatkozó nemzeti jognak megfelelően, amennyiben két feltétel teljesül. Először is, e szabályoknak tiszteletben kell tartaniuk az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvét (lásd a 2.2. szakaszt); másodszer, a jogellenes támogatás kamatát olyan összegben kell megállapítani, amely megfelel azon összegnek, amely abban az esetben merült volna fel, ha a kedvezményezettnek a támogatási összeget az adott időszakban piaci feltételek mellett kell volna felvennie¹⁰².
- (83) A nemzeti bíróságoknak a visszafizettetés elrendelésére vonatkozó hatásköre esetében alkalmazott tízéves jogvesztő határidő kapcsán megjegyzendő, hogy az uniós bíróságok ítélete szerint ez a határidő (melyet az eljárási rendelet ír elő) kizárólag a Bizottságra vonatkozik¹⁰³. Amennyiben a nemzeti eljárások hosszabb jogvesztő határidőt írnak elő, nemzeti bírónak kell elrendelnie a felfüggesztési kötelezettség megszegésével nyújtott támogatás visszafizettetését, akár a Bizottságra érvényes jogvesztő határidő lejártá után is. A tíz évnél rövidebb nemzeti jogvesztő határidők a nemzeti bíróságokra nézve is kötelező erejűek, kivéve, ha rendelkezésre áll a Bizottság visszafizettelési határozata¹⁰⁴.

⁹⁷ A Bíróság C-349/17. sz., *Eesti Pagar* ügyben 2019. március 5-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2019:172) 134. pontja.

⁹⁸ A Bíróság C-199/06. sz., *CELF et ministre de la Culture et de la Communication* ügyben 2008. február 12-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2008:79) 40. pontja; a Bíróság C-672/13. sz., *OTP Bank* ügyben 2015. március 19-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2015:185) 76. pontja; a Bíróság C-387/17. sz., *Fallimento Traghetti del Mediterraneo* ügyben 2019. január 23-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2019:51) 59. pontja.

⁹⁹ A Bíróság C-199/06. sz., *CELF et ministre de la Culture et de la Communication* ügyben 2008. február 12-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2008:79) 63. pontja.

¹⁰⁰ A Bíróság C-199/06. sz., *CELF et ministre de la Culture et de la Communication* ügyben 2008. február 12-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2008:79) 68. pontja.

¹⁰¹ A Bizottság 794/2004/EK rendelete (2004. április 21.) az EK-Szerződés 93. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló 659/1999/EK tanácsi rendelet végrehajtásáról ([HL L 140., 2004.4.30., 1. o.](#)).

¹⁰² A Bíróság C-349/17. sz., *Eesti Pagar* ügyben 2019. március 5-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2019:172) 141. pontja.

¹⁰³ A Bíróság C-387/17. sz., *Fallimento Traghetti del Mediterraneo* ügyben 2019. január 23-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2019:51) 61. pontja.

¹⁰⁴ A Bíróság C-387/17. sz., *Fallimento Traghetti del Mediterraneo* ügyben 2019. január 23-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2019:51) 71–75. pontja.

Amennyiben a Bizottság visszafizettetési határozatot hoz, a tagállamok e határozat végrehajtásának elmulasztását nem indokolhatják a nemzeti jog követelményeivel, például a nemzeti jogvesztő határidőkkel¹⁰⁵.

4.2.3.3. Ideiglenes intézkedések

- (84) Az EUMSZ 108. cikkének (3) bekezdése szerinti kötelezettségeik részeként a nemzeti bíróságok ideiglenes intézkedéseket is kötelesek hozni, amennyiben ez az egyének jogainak védelméhez és az EUMSZ 108. cikke (3) bekezdésének közvetlen érvényesüléséhez célszerű¹⁰⁶. A nemzeti bíróságok a támogatás versenyellenes hatásainak legalább átmeneti megszüntetését célzó intézkedéseket¹⁰⁷ nemzeti joguknak megfelelően fogadják el, azzal a feltétellel, hogy az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvének teljesülnie kell (2.2. szakasz).
- (85) A nemzeti bíróságok dönthetnek úgy, hogy ideiglenes intézkedéseket hoznak, amennyiben a jogellenes támogatást már kifizették¹⁰⁸ vagy annak kifizetésére készülnek. Az első esetben a nemzeti bíróságok elrendelhetik a támogatásnak és a jogellenes támogatás kamatának visszafizetését vagy a támogatás (beleértve a támogatás megvalósulása és átutalása közötti időszakra számolt kamatot) zárolt számlára történő ideiglenes átutalását. Ezek a lehetőségek azt biztosítják, hogy jogellenes támogatáshoz fűződő előnyt a továbbiakban nem élvezheti a kedvezményezett. Ha fennáll a támogatás közelgő kifizetésének kockázata, a bíróság ideiglenes végzést adhat ki, amellyel megakadályozza a feltételezhetően jogellenes támogatás kifizetését addig, amíg érdemi eredmény nem születik az ügyben¹⁰⁹.
- (86) Hasonlóképpen, amennyiben a nemzeti bíróság a végleges végzés elfogadása előtt meg kívánja várni a Bizottság összeegyeztethetőségre vonatkozó értékelésének eredményét,

¹⁰⁵ A Bíróság C-24/95. sz., *Land Rheinland-Pfalz kontra Alcan Deutschland* ügyben 1997. március 20-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1997:163) 34–37. pontja; a Bíróság C-243/10. sz., *Bizottság kontra Olaszország* ügyben 2012. március 29-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2012:182) 35. pontja; a Bíróság C-627/18. sz., *Nelson Antunes da Cunha* ügyben 2020. április 30-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2020:321) 60. pontja.

¹⁰⁶ A Bíróság C-354/90. sz., *Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires és társai* kontra *Franciaország* ügyben 1991. november 21-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1991:440) 12. pontja; a Bíróság C-524/14 P. sz., *Bizottság kontra Hansestadt Lübeck* ügyben 2016. december 21-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2016:971) 29. pontja; a Bíróság C-39/94. sz., *SFEI és társai* ügyben 1996. július 11-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1996:285) 52. pontja; a Bíróság C-368/04. sz., *Transalpine Ölleitung in Österreich* ügyben 2006. október 5-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2006:644) 46. pontja.

¹⁰⁷ A Bíróság C-39/94. sz., *SFEI és társai* ügyben 1996. július 11-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1996:285) 52. pontja; a Bíróság C-368/04. sz., *Transalpine Ölleitung in Österreich* ügyben 2006. október 5-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2006:644) 46. pontja.

¹⁰⁸ A végrehajtási tanulmány beszámol egy érdekes franci bírósági végzésről, amelyre a Bizottság elutasító határozata után került sor: a visszafizettetési végzéssel szembeni fellebbezés automatikus felfüggesztő hatásának kompenzációja érdekében a nemzeti bíróság utasította a kedvezményezettet, hogy az esedékes összegeket egy zárolt számlára fizesse be. Ennek során a bíróság a francia jog olyan rendelkezésére hivatkozott, amelynek értelmében az ideiglenes fizetés lehetséges olyan esetekben, ahol a fizetési kötelezettség észszerűen nem kérdőjelezhető meg. Lásd a 3. mellékletet: A „Final Study on the enforcement of State aid rules and decisions by national courts (COMP/2018/001)” (Zárótanulmány az állami támogatásra vonatkozó szabályok végrehajtásáról és a nemzeti bíróságok által hozott határozatokról (COMP/2018/001)) országjelentései, Luxemburg, Az Európai Unió Kiadóhivatala, 2019, 156. o., FR8 összefoglaló: *Cour administrative d'appel de Bordeaux*, 2015. december 10., amely megtekinthető a következő internetcímen: <https://state-aid-caselex-accept.mybit.nl/report>

¹⁰⁹ A Bíróság C-590/14 P. sz., *DEI és Bizottság kontra Alouminion tis Ellados* ügyben 2016. október 26-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2016:797) 101. pontja.

megfelelő ideiglenes intézkedéseket hozhat. Egy folyamatban lévő bizottsági vizsgálat nem mentesíti a nemzeti bíróságot a 108. cikk (3) bekezdése szerinti egyéni jogok védelmére irányuló kötelezettség alól¹¹⁰.

- (87) A nemzeti bíróságok kötelessége ideiglenes intézkedéseket hozni, ha bizonyos feltételek teljesülnek: i. az állami támogatás létezésével kapcsolatban nincsenek kétségek; ii. a támogatás végrehajtására készülnek, illetve a támogatás végrehajtása már megtörtént; és iii. nem derül fény olyan rendkívüli körülményekre, amelyek miatt a visszafizettetés nem lenne helyénvaló¹¹¹.

4.2.3.4. Kártérítési kereset

- (88) A nemzeti bíróságok – az EUMSZ 108. cikkének (3) bekezdése szerint játszott szerepük részeként – kötelesek lehetnek továbbá helyt adni harmadik személyeknek a jogellenes állami támogatással okozott kár megtérítése iránti kérelemnek. A sikeres kereset a panaszosok számára közvetlen anyagi kártérítést biztosít az elszenvedett veszteség tekintetében.
- (89) A Bíróság több alkalommal is megállapította, hogy az érintett harmadik felek benyújthatnak kártérítési kereseteket a nemzeti bíróságokhoz a nemzeti jognak megfelelően¹¹², amelyben érvényre kell jutnia az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvének (lásd a 2.2. szakaszt). Ennélfogva a tagállamokon belül jelentősen eltérőek azok a jogalapok, amelyekre a panaszosok a múltban hivatkoztak.
- (90) A nemzeti jog szerinti kártérítési igény lehetőségétől függetlenül a felfüggesztési kötelezettség megsértése elvben a Bíróság által a *Francovich*-ügyben¹¹³ és a *Brasserie du Pêcheur*-ügyben¹¹⁴ hozott ítéleten alapuló kártérítési keresetekhez vezethet¹¹⁵. Ez az ítélkezési gyakorlat megerősíti, hogy a tagállamok kötelesek megtéríteni az uniós jog megsértéséből eredő, az egyéneknek okozott azon veszteséget és kárt, amelyért az állam felelős¹¹⁶. E felelősség akkor áll fenn, amikor: i. a megsértett jogszabály arra irányul,

¹¹⁰ A nemzeti bíróságok dönthetnek ideiglenes intézkedések mellett akkor is, ha a Bizottság véleményére vagy tájékoztatására, illetve egy magasabb szintű nemzeti bíróság vagy az uniós bíróságok ítéletére várnak.

¹¹¹ A Bíróság C-1/09. sz., *CELF et ministre de la Culture et de la Communication* ügyben 2010. március 11-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2010:136) 36. pontja; a Törvényszék T-251/13. sz., *Gemeente Nijmegen* kontra *Bizottság* ügyben 2015. március 3-án hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2015:142) 45. pontja.

¹¹² A Bíróság C-199/06. sz., *CELF et ministre de la Culture et de la Communication* ügyben 2008. február 12-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2008:79) 55. pontja; a Bíróság C-368/04. sz., *Transalpine Ölleitung in Österreich* ügyben 2006. október 5-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2006:644) 56. pontja; a Bíróság C-39/94. sz., *SFEI és társai* ügyben 1996. július 11-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1996:285) 75. pontja; a Bíróság C-387/17. sz., *Fallimento Traghetti del Mediterraneo* ügyben 2019. január 23-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2019:51) 56. pontja.

¹¹³ A Bíróság C-6/90. és C-9/90. sz., *Francovich és Bonifaci* kontra *Olaszország* egyesített ügyekben 1991. november 19-én hozott ítélete (ECLI:EU:C:1991:428).

¹¹⁴ A Bíróság C-46/93. és C-48/93. sz., *Brasserie du pêcheur* kontra *Bundesrepublik Deutschland and The Queen / Secretary of State for Transport, ex parte Factortame és társai* egyesített ügyekben 1996. március 5-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1991:428) 51. pontja.

¹¹⁵ A Bíróság C-173/03. sz., *Traghetti del Mediterraneo* ügyben 2006. június 13-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2006:391) 41. pontja.

¹¹⁶ A Bíróság C-6/90. és C-9/90. sz., *Francovich és Bonifaci* kontra *Olaszország* egyesített ügyekben 1991. november 19-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1991: 428), 31–37. pontja; a Bíróság C-46/93. és C-48/93. sz., *Brasserie du pêcheur* kontra *Bundesrepublik Deutschland and The Queen / Secretary of State for*

hogyan jogokat biztosítson az egyének számára; ii. a jogsértés kellően egyértelmű; és iii. közvetlen okozati összefüggés áll fenn a tagállamot terhelő kötelezettség megsértése és a jogsérelmet szenvedett felek kára között¹¹⁷.

- (91) Az első két feltétel rendszerint az EUMSZ 108. cikke (3) bekezdésének vonatkozásában teljesül. A Bíróság megerősítette, hogy ez a rendelkezés az egyén számára jogokat keletkeztet, és egyértelművé tette, hogy e jogok védelme a nemzeti bíróságok tényleges feladata¹¹⁸.
- (92) Ugyanígy – mivel a tagállamok hatóságai elvben kötelesek a végrehajtást megelőzően bejelenteni állami támogatási intézkedéseiket – az EUMSZ 108. cikke (3) bekezdésének megsértése az uniós bíróságok ítélkezési gyakorlatában a legtöbb esetben elegendő a jog súlyos megsértésének megállapításához. Az állami támogatások megléte esetében a tagállamok hatóságai általában nem állíthatják, hogy nem volt tudomásuk a felfüggesztési kötelezettségről, mivel elégséges mennyiségű ítélkezési gyakorlat és bizottsági iránymutatás áll rendelkezésre a Szerződés 107. cikk (1) bekezdésének és 108. cikk (3) bekezdésének alkalmazásáról. Kétség esetén a tagállamok jogbiztonsági okokból mindig bejelenthetik az intézkedést a Bizottságnak¹¹⁹.
- (93) A harmadik követelmény, miszerint az uniós jog megsértésének tényleges és biztos anyagi kárt kellett okoznia a panaszosnak, többféleképpen teljesülhet. A végrehajtási tanulmány felhívta a figyelmet arra, hogy a nemzeti bíróságok ritkán ítélnék meg kártérítéseket; a legnagyobb kihívást az okozott kár és a jogellenes támogatás közötti ok-okozati összefüggés azonosítása jelenti számukra¹²⁰.

Transport, ex parte Factortame és társai egyesített ügyekben 1996. március 5-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1991:428) 31. pontja.

¹¹⁷ A Bíróság C-173/03. sz., *Traghetti del Mediterraneo* ügyben 2006. június 13-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2006:391) 45. pontja.

¹¹⁸ A Bíróság C-354/90. sz., *Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires és társai* kontra *Franciaország* ügyben 1991. november 21-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1991:440) 12–14. pontja; a Bíróság C-261/01. és C-262/01. sz., *van Calster and Cleeren* egyesített ügyekben 2003. október 21-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2003:571) 53. pontja; a Bíróság C-199/06. sz., *CELF et ministre de la Culture et de la Communication* ügyben 2008. február 12-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2008:79) 38. pontja.

¹¹⁹ Bizonyos esetekben azonban az uniós bíróságok azt az álláspontot képviselték, hogy a nemzeti bíróságoknak – annak megállapítása céljából, hogy az uniós jog egy tagállam által megsértése elegendően súlyos megsértésnek minősül-e – több tényezőt is tekintetbe kell venniük, többek között a jog adott megsértésének kimenthetőségét vagy azt, hogy a valamely uniós intézmény által képviselt álláspont hozzájárulhatott-e a jog megsértéséhez. Lásd ebben az értelemben: a Bíróság C-278/05. sz., *Robins és társai* ügyben 2007. január 25-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2007:56) 71. pontja; a Bíróság C-424/97. sz., *Haim* ügyben 2000. július 4-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2000:357) 38. pontja; a Bíróság C-5/94. sz., *The Queen* kontra *Ministry of Agriculture, Fisheries and Food, ex parte: Hedley Lomas (Ireland)* ügyben 1996. május 23-án hozott ítélet (ECLI:EU:C:1996:205) 28. pontja.

¹²⁰ Bizonyos esetekben azonban a nemzeti bíróságok elfogadták az állam felelősségének elvét. Ebben az értelemben lásd: Marseille-i Közigazgatási Fellebbviteli Bíróság, *CTC* kontra *Corsica Ferries France*, 2018. február 12.; Rapport d'expertise, *CTC* kontra *Corsica Ferries France*, 2019. február 28., N/REF: 500060, 3. melléklet: A „Final Study on the enforcement of State aid rules and decisions by national courts (COMP/2018/001)” (Zárótanulmány az állami támogatásra vonatkozó szabályok végrehajtásáról és a nemzeti bíróságok által hozott határozatokról (COMP/2018/001)) országjelentései, Luxemburg, Az Európai Unió Kiadóhivatala, 2019, 152. o., a jelentés elérhető az alábbi internetes oldalon: <https://state-aid-caselex-accept.mybit.nl/report>

- (94) A panaszos gyakran azzal érvel, hogy a támogatás közvetlen következtében maradt el haszna. Ha a nemzeti bíróságok ilyen követelésekkel szembesülnek, akkor a következő megfontolásokat kell figyelembe venniük:
- (a) Az egyenértékűsége és a tényleges érvényesülésre vonatkozó uniós jogi követelmények erejénél fogva a nemzeti szabályok nem zárhatják ki egy tagállam felelősségét az elmaradt haszon vonatkozásában¹²¹. Amennyiben a nemzeti jog ennek kizárását tartalmazza, az EUMSZ 108. cikkének (3) bekezdése szerinti kártérítési követelések tekintetében a nemzeti bíróságnak azt a rendelkezést figyelmen kívül kell hagynia;
  - (b) Az elmaradt haszon tényleges összegének meghatározása könnyebb akkor, ha a jogellenes támogatás lehetővé tette a kedvezményezett számára, hogy a panaszos helyett nyerjen el egy szerződést vagy meghatározott üzleti lehetőséget;
  - (c) A kár bonyolultabb számszerűsítésére van szükség, amennyiben a támogatás pusztán egyfajta általános piaci részesedésveszteséghez vezetett. Az ilyen esetek kezelésének egyik módja az lehetne, hogy összehasonlítták a panaszos tényleges jövedelmi helyzetét (az eredménykimutatás alapján) azzal a feltételezett jövedelmi helyzettel, ami akkor állt volna elő, ha a jogellenes támogatásra nem került volna sor¹²²;
  - (d) Lehetnek olyan körülmények, amikor a panaszos által elszenvedett kár meghaladja az elmaradt hasznót. Ez lehet a helyzet akkor, ha a jogellenes támogatás következményeként a panaszos üzleti vállalkozásának abbahagyására kényszerül.
- (95) A nemzeti eljárási szabályok olykor lehetővé teszik a nemzeti bíróság számára, hogy a tényleges kártérítési összeg megállapítása céljából szakértői értékelésre vagy észszerű becslésekre hagyatkozzon. Amennyiben ez a helyzet – és feltéve, hogy a tényleges érvényesülés elvét¹²³ tiszteletben tartják –, az ilyen becslések alkalmazása az EUMSZ 108. cikkének (3) bekezdése szerinti kártérítési követelésekkel kapcsolatban szintén lehetséges.

---

¹²¹ A Bíróság C-46/93. és C-48/93. sz., *Brasserie du pêcheur* kontra *Bundesrepublik Deutschland and The Queen / Secretary of State for Transport, ex parte: Factortame és társai* egyesített ügyekben 1996. március 5-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1991:428) 87. és 90. pontja.

¹²² A végrehajtási tanulmány egy érdekes ügyről számolt be, ahol egy francia közigazgatási bíróság az összeegyeztethetetlen támogatás visszafizettetését elrendelő bizottsági határozat nyomán úgy döntött, hogy a piacirészesedés-vesztésért kártérítést ítél meg a kedvezményezett fő versenytársának. A fellebbviteli bíróság részben hatályon kívül helyezte a kártérítés becsült összegéről szóló korábbi határozatot, és független szakértőt jelölt ki a kártérítés pontos összegének kiszámítására. A szakértő felmérte azoknak az ügyfeleknek a számát, akik az összeegyeztethetetlen támogatás miatt panaszostól átléptek a kedvezményezetthez, és számszerűsítette az ezután bekövetkező bevételkiesést. Az ilyen jellegű számszerűsítés sokszor összetett folyamat, amely a piac jellemzőitől és a versenytársak számától függ. Lásd a 3. mellékletet: A „Final Study on the enforcement of State aid rules and decisions by national courts (COMP/2018/001)” (Zárótanulmány az állami támogatási szabályok végrehajtásáról és a nemzeti bíróságok által hozott határozatokról (COMP/2018/001)) országjelentései, Luxemburg, Az Európai Unió Kiadóhivatala, 2019, 152. o., FR6 összefoglaló: Tribunal administratif de Bastia, 2017. február 23., elérhető az alábbi internetes oldalon: <https://state-aid-caselex-accept.mybit.nl/report> Lásd még: Marseille-i Fellebbviteli Bíróság, *CTC* kontra *Corsica Ferries France*, 2018. február 12.; Rapport d'expertise, *CTC* kontra *Corsica Ferries France*, 2019. február 28., N/REF: 500060.

¹²³ Lásd a 2.2. szakaszt fent.

- (96) A kártérítés igénylésének lehetősége elvileg nem függ az ugyanazon támogatási intézkedés vonatkozásában párhuzamosan folytatott egyetlen bizottsági vizsgálatától sem. A folyamatban lévő bizottsági vizsgálat nem mentesíti a nemzeti bíróságot az EUMSZ 108. cikkének (3) bekezdése szerinti egyéni jogok védelmére irányuló kötelezettség alól¹²⁴. Mivel a panaszos képes lehet bizonyítani, hogy veszteséget szenvedett a támogatás idő előtti végrehajtása miatt és – még pontosabban – a kedvezményezett jogellenes időelőnyének eredményeként, nem kizárt a sikeres kártérítési követelés még akkor sem, ha a Bizottság a nemzeti bíróság döntésének időpontjáig már összeegyeztethetőnek ítélte a támogatást¹²⁵.
- (97) A Bizottság néhány esetben azt a határozatot hozta, hogy a nemzeti jog szerint megítélt kártérítések jogellenes támogatásnak minősülnek¹²⁶. A Bíróság emlékeztetett arra, hogy az állami támogatás jogi jellegét tekintve alapvetően különbözik attól a kártérítéstől, amelyet adott esetben a nemzeti hatóságoknak kötelesek egyének megfizetni az általuk okozott károk kompenzációjaként¹²⁷. Azonban amikor a nemzeti bíróságok a harmadik felek részére a jogellenes támogatás közvetlen következményeként jelentkező költségek kompenzációjáról döntenek, figyelmet kell fordítaniuk arra, hogy ne hozzanak olyan határozatokat, amelyeknek egyetlen következménye a kedvezményezettek körének bővítése¹²⁸.
- (98) Néhány más esetben a jogellenes támogatásban részesülő kedvezményezettek megpróbáltak kárpótlást igényelni az államtól azt követően, hogy felszólítást kaptak az összeg visszafizetésére. Ezek a kedvezményezettek általában jogos elvárásaik sérelmével kapcsolatban hoztak fel érveket. A Bíróság azonban megállapította, hogy a jogellenes módon nyújtott támogatási intézkedés nem támaszthat jogos elvárásokat a kedvezményezett részére, és a kedvezményezettnek képesnek kell lennie annak megítélésére, hogy a támogatás nyújtása során megfelelő volt-e az eljárás¹²⁹.
- (99) A kártérítési keresetek általában az állami támogatást nyújtó hatóság ellen indulnak. A *SFEI*-ügyben hozott ítéletében a Bíróság kifejezetten foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy indíthatók-e közvetlen kártérítési keresetek a kedvezményezettel szemben az uniós jog értelmében, és megállapította, hogy mivel az EUMSZ 108. cikkének (3) bekezdése nem ró semmiféle közvetlen kötelezettséget a kedvezményezettre, ennek a cikknek a

¹²⁴ A Bíróság C-39/94. sz., *SFEI és társai* ügyben 1996. július 11-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1996:285) 44. pontja; a Bíróság C-387/17. sz., *Fallimento Traghetti del Mediterraneo* ügyben 2019. január 23-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2019:51) 57–58. pontja.

¹²⁵ A Bíróság C-199/06. sz., *CELF et ministre de la Culture et de la Communication* ügyben 2008. február 12-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2008:79) 53. és 55. pontja; a Bíróság C-387/17. sz., *Fallimento Traghetti del Mediterraneo* ügyben 2019. január 23-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2019:51) 60. pontja.

¹²⁶ A Bizottság (EU) 2015/1470 határozata (2015. március 30.) a Románia által nyújtott SA.38517 (2014/C) (korábbi 2014/NN) számú állami támogatásról 2013. december 11-i választottbíróági ítélet a Micula kontra Románia ügyben ([HL L 232., 2015.9.4., 43. o.](#)).

¹²⁷ A Bíróság C-106–120/87. sz., *Asteris és társai* kontra Görögország és EGT egyesített ügyekben 1988. szeptember 27-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1988:457) 23. pontja; a Bíróság C-164/15 P. sz. és C-165/15 P. sz., *Bizottság* kontra *Aer Lingus* egyesített ügyekben 2016. december 21-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2016:990) 72. pontja.

¹²⁸ A Bíróság C-368/04. sz., *Transalpine Ölleitung in Österreich* ügyben 2006. október 5-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2006:644) 57. pontja.

¹²⁹ A Bíróság C-349/17. sz., *Eesti Pagar* ügyben 2019. március 5-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2019:172) 98–104. pontja; a Bíróság C-148/04. sz., *Unicredito Italiano* ügyben 2005. december 15-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2005:774) 104. pontja; a Bíróság C-672/13. sz., *OTP Bank* ügyben 2015. március 19-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2015:185) 77. pontja.

megsértése nem ad megfelelő alapot ahhoz, hogy a kedvezményezettnek felelőssége keletkezzen¹³⁰. Ez nem sérti a kedvezményezettrel szembeni, a nemzeti jogon – például a szerződésen kívüli felelősséget szabályozó nemzeti rendelkezéseken – alapuló kártérítési kereset lehetőségét¹³¹.

5. EGYÜTTMŰKÖDÉS A BIZOTTSÁG ÉS A NEMZETI BÍRÓSÁGOK KÖZÖTT

(100) A Bizottságnak támogatnia kell a nemzeti bíróságokat az állami támogatási szabályok végrehajtásában játszott kulcsszerepük betöltésében, amelyet az EUSZ 4. cikk (3) bekezdése ír elő. Másfelől viszont a nemzeti bíróságok kérhetnek segítséget a Bizottságtól e szabályok folyamatban lévő ügyekre történő alkalmazásában. A tagállami bíróságok és a Bizottság közötti szoros együttműködés előmozdítja az állami támogatási szabályok egész Európai Unióban történő alkalmazásának nagyobb következetességét¹³² és tényleges érvényesülését.

5.1. A Bizottság által a nemzeti bíróságoknak nyújtott segítség

(101) A nemzeti bíróságok számára történő segítségnyújtás során a Bizottságnak tiszteletben kell tartania a szolgálati titoktartási kötelezettségét, valamint védenie kell saját működését és függetlenségét¹³³. A nemzeti bíróságok felé fennálló, az EUSZ 4. cikk (3) bekezdése szerinti kötelezettségének teljesítése során a Bizottság elkötelezett az iránt, hogy semleges és objektív maradjon. A Bizottság kérheti a nemzeti bíróságoktól, hogy továbbítsák részére a kért segítségnyújtáshoz szükséges információkat. A nemzeti bíróságok támogatása során a Bizottság nem szolgálja az ügyben érintett felek magánérdekeit. A Bizottság hozzájárulása részét képezi arra irányuló kötelezettségének, hogy az állami támogatási szabályok helyes végrehajtását biztosítsa és a közérdeket védje¹³⁴. A Bizottság ezért nem hallgatja meg a nemzeti eljárásban részt vevő feleket.

(102) A nemzeti bíróságoknak az eljárási rendelet 29. cikke szerint felkínált segítség önkéntes, és nem érinti a nemzeti bíróság azon lehetőségét vagy kötelezettségét¹³⁵, hogy

¹³⁰ A Bíróság C-39/94. sz., *SFEI és társai* ügyben 1996. július 11-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1996:285) 72–74. pontja.

¹³¹ A Bíróság C-39/94. sz., *SFEI és társai* ügyben 1996. július 11-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1996:285) 75. pontja. Amennyiben a különböző jogszabályok ellentétesen rendelkeznek, az alkalmazandó jogot a szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra alkalmazandó jogról (Róma II.) szóló 2007. július 11-i 864/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet határozza meg. (HL L 199., 2007.7.31., 40. o.).

¹³² Az eljárási rendelet (37) preambulumbekkezdése (HL L 248., 2015.9.24., 12. o.).

¹³³ A Bíróság C-2/88 Imm. sz., *Zwartveld és társai* ügyben 1990. december 6-án hozott végzésének (ECLI:EU:C:1990:440) 10. és 11. pontja; a Törvényszék T-353/94. sz., *Postbank kontra Bizottság* ügyben 1996. szeptember 18-án hozott ítéletének (ECLI:EU:T:1996:119) 93. pontja.

¹³⁴ Az eljárási rendelet (37) preambulumbekkezdése (HL L 248., 2015.9.24., 12. o.).

¹³⁵ Lásd: a Bíróság C-283/81. sz., *CILFIT* kontra *Ministero della Sanità* ügyben 1982. október 6-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1982:335) 14–20. pontja; a Bíróság C-428/06–C-434/06. sz., *Unión General de Trabajadores de La Rioja* egyesített ügyekben 2008. szeptember 11-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2008:488) 42–43. pontja; a Bíróság C-379/15. sz., *Association France Nature Environnement* ügyben 2016. július 28-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2016:603) 47–50. pontja; a Bíróság C-574/14. sz., *PGE* ügyben 2016. szeptember 15-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2016:686) 40. pontja; a Bíróság C-416/17. sz., *Bizottság kontra Franciaország (Advance Payment)* ügyben 2018. október 4-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2018:811) 108. és további pontjai.

az EUMSZ 267. cikkével összhangban a Bíróság előzetes döntését kérje az uniós jog értelmezését vagy érvényességét illetően¹³⁶.

5.1.1. Az együttműködés módjai

- (103) Az eljárási rendelet 29. cikke a Bizottság és a tagállami bíróságok együttműködésének három módját határozza meg. A jelen közlemény 5.1.1.1., 5.1.1.2. és 5.1.1.3. szakasza további részleteket közöl az együttműködés módjairól.

5.1.1.1. Információk továbbítása a nemzeti bíróságok számára

- (104) Az eljárási rendelet 29. cikke értelmében a nemzeti bíróságok kérhetik a Bizottságtól a birtokában lévő információk továbbítását¹³⁷.
- (105) A nemzeti bíróságok kérhetik a Bizottságot, hogy szolgáltatson információt az előtte zajló állami támogatási eljárásokról. Ez többek között tartalmazhat arra vonatkozó információkat, hogy: i. egy állami támogatási intézkedéssel kapcsolatban zajlik-e eljárás a Bizottság előtt; ii. hogy egy tagállam egy bizonyos támogatási intézkedést megfelelően bejelentett-e az EUMSZ 108. cikkének (3) bekezdésével összhangban; iii. hogy a Bizottság hivatalos vizsgálatot indított-e; és iv. hogy a Bizottság hozott-e már határozatot¹³⁸.
- (106) Ezen túlmenően a nemzeti bíróságok kérhetik a Bizottságtól a birtokában lévő dokumentumok továbbítását. Ez magában foglalhat másolatokat meglévő bizottsági határozatokról – ha ezeket a határozatokat még nem tették közzé a Bizottság honlapján –, tényszerű adatokat, statisztikákat, piaci tanulmányokat és gazdasági elemzéseket.
- (107) Az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésében előírt lojális együttműködés elve arra kötelezi a Bizottságot, hogy biztosítsa a nemzeti bíróság számára mindazon információkat, amelyeket az utóbbi esetleg kér¹³⁹. Ez magában foglalja a szolgálati titoktartási kötelezettség alá tartozó információkat is.
- (108) Az információk nemzeti bíróságoknak történő továbbításakor a Bizottságnak fenn kell tartania a természetes és jogi személyeknek az EUMSZ 339. cikkében nyújtott biztosítékokat¹⁴⁰. Az EUMSZ 339. cikke megtiltja a Bizottság tagjai, tisztviselői és egyéb alkalmazottai számára, hogy felfedjék a szolgálati titoktartási kötelezettség alá eső információkat. Ez kiterjedhet a bizalmas információkra és az üzleti titkokra is.

---

¹³⁶ A Bíróság C-284/12. sz., *Deutsche Lufthansa* ügyben 2013. november 21-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2013:755) 44. pontja; a Bíróság C-574/14. sz., *PGE* ügyben 2016. szeptember 15-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2016:686) 40. pontja.

¹³⁷ Az eljárási rendelet 29. cikk (1) bekezdésének első része.

¹³⁸ Ezen információk kézhezvételét követően az információt kérő nemzeti bíróság rendszeres tájékoztatást kérhet az ügy állásáról.

¹³⁹ A Törvényszék T-353/94. sz., *Postbank* kontra *Bizottság* ügyben 1996. szeptember 18-án hozott ítéletének (ECLI:EU:T:1996:119) 64. pontja; a Bíróság C-2/88 Imm. sz. *Zwartveld és társai* ügyben 1990. július 13-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1990:315) 16–22. pontja.

¹⁴⁰ A Bíróság C-234/89. sz., *Delimitis* kontra *Henninger Bräu* ügyben 1991. február 28-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1991:91) 53. pontja; a Törvényszék T-353/94. sz., *Postbank* kontra *Bizottság* ügyben 1996. szeptember 18-án hozott ítéletének (ECLI:EU:T:1996:119) 90. pontja.

- (109) Amennyiben a Bizottság a nemzeti bíróság számára szolgálati titoktartási kötelezettség alá tartozó információkat kíván továbbítani, a Bizottság felkéri a nemzeti bíróságot annak megerősítésére, hogy garantálni fogja e bizalmas információk és üzleti titkok védelmét. Amennyiben a nemzeti bíróság felkínálja ezt a garanciát, a Bizottság továbbítani fogja a kért információt, megjelölve azokat a részeket, amelyek a szolgálati titoktartási kötelezettség alá tartoznak és ezért nem hozhatók nyilvánosságra. Másfelől viszont, amennyiben a nemzeti bíróság nem tud ilyen garanciát adni, a Bizottság nem továbbítja a kért információt¹⁴¹.
- (110) Egyéb helyzetek is vannak, amikor a Bizottság adott esetben nem oszthat meg információkat nemzeti bíróságokkal. A Bizottság különösen akkor utasítja el az információk továbbítását a tagállam bírósága részére, ha azok továbbítása az Európai Unió működésébe és függetlenségébe ütközne. Ez a helyzet állna elő akkor, ha az információk feltárása veszélyeztetné a Bizottságra ruházott feladatok teljesítését¹⁴² (pl. a Bizottság belső határozathozatali eljárására vonatkozó információk).
- (111) A nemzeti hatóságokkal folytatott együttműködés hatékonyságának biztosítása érdekében a Bizottság arra törekszik, hogy a kéréstől számított egy hónapon belül a nemzeti bíróság rendelkezésére bocsássa a kért információkat. Amennyiben a Bizottságnak további felvilágosítást kell kérnie a nemzeti bíróságtól vagy olyan harmadik felekkel kell konzultálnia, akiket az információk továbbítása közvetlenül érint, úgy az egyhónapos időszak a felvilágosítás kézhezvételétől, illetve a konzultáció befejeződésétől kezdődik¹⁴³.

5.1.1.2. Az állami támogatási szabályok alkalmazására vonatkozó kérdésekkel kapcsolatos vélemények továbbítása

- (112) Az eljárási rendelet 29. cikke azt is lehetővé teszi a nemzeti bíróságok számára, hogy felkérjék a Bizottságot arra, hogy véleményezzen az állami támogatási szabályok alkalmazására vonatkozó kérdéseket¹⁴⁴.
- (113) Amennyiben a nemzeti bíróság egy előtte folyamatban lévő ügyben az állami támogatásra vonatkozó szabályokat alkalmazza, tiszteletben kell tartania a vonatkozó uniós szabályokat és az uniós bíróságok ítélkezési gyakorlatát. Nem érintve a Szerződések uniós bíróságok általi végső értelmezését, a nemzeti bíróság az állami támogatási szabályok alkalmazásával kapcsolatban útmutatást kereshet a Bizottság döntéshozatali gyakorlatában, valamint a Bizottság által kiadott vonatkozó közleményekben és iránymutatásokban. Emellett a nemzeti bíróság útmutatást kereshet a Bizottság weboldalán közzétett korábbi bizottsági véleményekkel vagy

¹⁴¹ A Törvényszék T-353/94. sz., *Postbank kontra Bizottság* ügyben 1996. szeptember 18-án hozott ítéletének (ECLI:EU:T:1996:119) 93. pontja; a Bíróság C-2/88 Imm. sz., *Zwartveld és társai* ügyben 1990. december 6-án hozott végzésének (ECLI:EU:C:1990:440) 10. és 11. pontja.

¹⁴² A Bíróság C-2/88 Imm. sz., *Zwartveld és társai* ügyben 1990. december 6-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1990:440) 11. pontja; a Bíróság C-275/00. sz., *First and Franex* ügyben 2002. november 26-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2002:711) 49. pontja; a Törvényszék T-353/94. sz., *Postbank kontra Bizottság* ügyben 1996. szeptember 18-án hozott ítéletének (ECLI:EU:T:1996:119) 93. pontja.

¹⁴³ Ez lehet például a helyzet egy magánszemély által benyújtott bizonyos típusú információk esetében, vagy amennyiben az egyik tagállam által benyújtott információkat egy másik tagállambeli bíróság kéri.

¹⁴⁴ Az eljárási rendelet 29. cikk (1) bekezdésének második része.

megállapításokkal kapcsolatban, ha a kérdéses ügy elemei analógiát mutatnak a nemzeti bíróságok előtt lévő ügy elemeivel¹⁴⁵.

- (114) Előfordulhat azonban, hogy a korábbi bizottsági határozatok vagy vélemények, illetve bizottsági közlemény és iránymutatások nem nyújtanak megfelelő iránymutatást a tagállam számára. Az EUSZ 4. cikk (3) bekezdése szerinti lojális együttműködés elvének megfelelően, valamint tekintettel arra, hogy a nemzeti bíróságok fontos szerepet játszanak az állami támogatás végrehajtásában, a Bizottság lehetőséget ad a nemzeti bíróságok számára, hogy kikérjék a Bizottság véleményét az állami támogatási szabályok alkalmazását érintő, lényeges kérdéseket illetően¹⁴⁶.
- (115) A Bizottság véleménye iránti kérelem elvben kiterjedhet az állami támogatással kapcsolatban a nemzeti eljárások keretében felmerülő valamennyi gazdasági, ténybeli vagy jogi kérdésre. A tagállamok bíróságai többek között az alábbiakat kérdezhetik a Bizottságtól:
- (a) Hogy egy bizonyos intézkedés tartalmaz-e az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdése értelmében vett állami támogatási elemeket; ha igen, iránymutatást kérhetnek a támogatás összegének számszerűsítése kapcsán. Ezek a kérések kapcsolódhatnak az EUMSZ 107. cikke szerinti állami támogatási elemek bármelyikéhez (nevezetesen a vállalkozás fogalma, a szelektív előny megléte, az intézkedés tagállamnak tulajdonítása és az állami források bevonása, a verseny esetleges torzítása és a tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt hatás).
  - (b) Hogy egy bizonyos támogatási intézkedés megfelel-e egy csoportmentességi rendelet bizonyos követelményének, amely alapján nem szükséges előzetesen értesíteni a Bizottságot és nem kell alkalmazni az EUMSZ 108. cikkének (3) bekezdése szerinti felfüggesztési kötelezettséget.
  - (c) Hogy egy egyén olyan támogatási program hatálya alá tartozik-e, amelyet a Bizottság felé bejelentettek, és egy bizottsági határozat a belső piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánította vagy más módon minősül létező támogatásnak, és ennek következtében az EUMSZ 108. cikkének (3) bekezdése szerint felfüggesztési kötelezettség nem alkalmazandó.
  - (d) Hogy léteznek-e olyan kivételes körülmények¹⁴⁷, amelyek megakadályoznák a nemzeti bíróságot abban, hogy az uniós jog szerinti teljes visszafizettetést rendeljen el.
  - (e) Melyek az uniós jog szerinti kártérítési követelések jogi előfeltételei; iránymutatás a felmerül károk számszerűsítésével kapcsolatban.

- (116) A nemzeti bíróságok nem rendelkeznek hatáskörrel a támogatási intézkedések összeegyeztethetőségének az EUMSZ 107. cikkének (2) bekezdése, 107. cikkének

---

¹⁴⁵ Lásd az 5.1.2. szakaszt.

¹⁴⁶ A Bíróság C-39/94. sz., *SFEI és társai* ügyben 1996. július 11-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1996:285) 50. pontja.

¹⁴⁷ Ezzel kapcsolatban lásd: a Bíróság C-39/94. sz., *SFEI és társai* ügyben 1996. július 11-én hozott ítéletének (EU:C:1996:285) 68–71. pontja.

(3) bekezdése, 106. cikkének (2) bekezdése és 93. cikke alapján történő értékelésére¹⁴⁸. Ezért nem kérhetik fel a Bizottságot arra, hogy nyilvánítson véleményt egy adott támogatási intézkedés belső piaccal való összeegyeztethetőségéről. A nemzeti bíróságok kérhetnek információt arra vonatkozóan, hogy Bizottság már értékeli-e egy bizonyos támogatási intézkedés összeegyeztethetőségét (ahogy azt a fenti 5.1.1.1. pont kifejti).

(117) Véleményének megadása során a Bizottság – a lojális együttműködés elve szerint, amelyet az EUSZ 4. cikk (3) bekezdése ír elő – a nemzeti bíróság részére tényszerű információkkal, illetve a kért gazdasági vagy jogi pontosításokkal szolgál. Az uniós jog uniós bíróságok általi hiteles értelmezésétől eltérően a Bizottság véleménye jogilag nem köti a nemzeti bíróságot.

(118) A Bizottság véleményét a nemzeti bíróságoknak e bíróságok eljárási szabályainak és gyakorlatának megfelelően adja át. A tagállamok bíróságaival együttműködés hatékonyságának biztosítása érdekében a Bizottság arra törekszik, hogy a kéréstől számított négy hónapon belül a nemzeti bíróság rendelkezésére bocsássa a kért véleményt. Amennyiben a Bizottságnak a nemzeti bíróságtól további felvilágosítást kell kérnie, ez a négyhónapos időszak meghosszabbítható.

(119) A nemzeti bíróságoknak az egyéni jogokat az EUMSZ 108. cikkének (3) bekezdése szerint abban az időszakban is védenie kell, amikor a Bizottság a kért véleményt készíti. Amint ezt a fenti szakasz is tartalmazza, a nemzeti bíróságnak az egyéni jogok védelmére vonatkozó, az EUMSZ 108. cikkének (3) bekezdése szerinti kötelezettsége (ideértve az ideiglenes intézkedések¹⁴⁹ alkalmazását is) attól függetlenül alkalmazandó, hogy a Bizottságtól még vár-e valamiféle nyilatkozatot vagy sem.

5.1.1.3. *Amicus curiae* észrevételek benyújtása

(120) Az eljárási rendelet 29. cikk (2) bekezdése értelmében a Bizottság írásbeli észrevételeket nyújthat be az állami támogatási szabályokat alkalmazó nemzeti bíróságoknak. Az érintett nemzeti bíróság hozzájárulásával továbbá szóbeli észrevételeket is tehet. Ezeket „*amicus curiae* észrevételeknek” is nevezik. A Bizottság saját kezdeményezésére nyújtja be *amicus curiae* észrevételeit.

(121) A tagállamok bíróságai vagy tagállami bíróság előtt folyamatban lévő ügyben részt vevő felek azonban kérhetik a Bizottságot arra, hogy tegyen *amicus curiae* észrevételeket olyan ügyekben, amelyekben állami támogatási kérdések merülnek fel. A nemzeti bíróság előtt folyamatban lévő ügyben *amicus curiae*-ként történő beavatkozásról való döntés a Bizottság kizárólagos előjoga, és teljes mértékben a Bizottság mérlegelési jogkörébe tartozik. A Bizottságnak tehát nem kötelező válaszolni e kérésekre vagy állást foglalni velük kapcsolatban.

(122) A Bizottság az *amicus curiae* észrevételeket nemzeti bíróság eljárások keretében nyújtja be, az EUMSZ 107. cikke (1) bekezdésének és 108. cikke (3) bekezdésének koherens

¹⁴⁸ A Bíróság C-587/18 P. sz., *CSTP Azienda della Mobilità* kontra *Bizottság* ügyben 2020. március 4-én hozott ítéletének (EU:C:2020:150) 90. pontja; a Bíróság C-119/05. sz., *Lucchini* ügyben 2007. július 19-én hozott ítéletének (EU:C:2007:434) 50–52. pontja.

¹⁴⁹ Lásd a fenti 4.2.3.3. szakaszt.

alkalmazása érdekében¹⁵⁰. Hozzájárulásának szükségességének és megfelelőségének értékelése során a Bizottság többek között az alábbiakat mérlegelheti:

- (a) Hogy az ügynek várhatólag lesz a konkrét kérdéses ügyön túlmutató jelentősége (például az állami támogatással kapcsolatos általános kérdést is magában foglal);
- (b) Hogy a Bizottság észrevételei hozzájárulnak-e az állami támogatási szabályok érintett nemzeti bíróságok által történő végrehajtásának hatékonyságához;
- (c) Hogy az ügy magában foglal-e olyan új érdemi kérdést, amelyet a Bizottság határozathozatali gyakorlata, közleményei vagy iránymutatásai nem fednek le; vagy
- (d) Az ügy olyan bíróság előtt van folyamatban, amelynek ítélete nem képezheti további fellebbezés tárgyát.

(123) A Bizottság teljes mértékben tiszteletben tartja a nemzeti bíróságok függetlenségét és működését. A fenti 5.1.1.2. szakaszban említett bizottsági véleményekkel kapcsolatban megjegyzendő, hogy az *amicus curiae* észrevételek nem kötelező erejűek arra a nemzeti bíróságra nézve, amely a Bizottság általi beavatkozásban érintett ügyben ítélezik. Mielőtt saját kezdeményezésre benyújtana *amicus curiae* észrevételeit, a Bizottság az érintett tagállam Európai Unió melletti állandó képviselőjének küldött levélben tájékoztatja a tagállamot.

(124) Annak érdekében, hogy hasznos észrevételeket nyújtson be, a Bizottság felkérheti az érintett nemzeti bíróságot, hogy a rendelkezésére álló, az ügy Bizottság általi értékeléséhez szükséges dokumentumokat adja át. A Bizottság e dokumentumokat kizárólag észrevételei elkészítése céljából használja fel.

(125) Az eljárási rendelet nem írja elő, hogy az *amicus curiae* észrevételeket milyen eljárási keretrendszerben kell benyújtani. Ezért a Bizottság az észrevételeit a tagállamok eljárási szabályainak és gyakorlatainak – többek között a felek jogait biztosító szabályoknak és gyakorlatoknak – megfelelően nyújtja be. Amennyiben a tagállam még nem rendelkezik ilyen eljárási kerettel, a nemzeti bíróság feladata annak meghatározása, hogy az előtte folyamatban lévő ügyet érintő *amicus curiae* észrevételek benyújtása során milyen eljárási szabályok érvényesüljenek.

(126) A nemzeti eljárási keretnek tiszteletben kell tartania a jelen közlemény 2.2. szakaszában meghatározott elveket. Ez azt jelenti, hogy az EUMSZ 107. cikke (1) bekezdésének és 108. cikke (3) bekezdésének alkalmazását érintő kérdésekkel kapcsolatos észrevételek benyújtását szabályozó eljárási nemzeti eljárási keret nem teheti ezen észrevételek benyújtását a) rendkívül nehézé vagy gyakorlatilag lehetetlenné (a tényleges érvényesülés elve); illetve b) nehezebbé, mint amilyen az észrevételek benyújtása azon

---

¹⁵⁰ 2014 óta a Bizottság a következőkkel kapcsolatban nyújtott be *amicus curiae* észrevételeket: a támogatás megléte, az általános gazdasági érdekű szolgáltatás definíciója, a bizottsági visszafizetési határozatok végrehajtása, iránymutatás arról, hogy a nemzeti jog vagy az uniós jog alkalmazandó-e. Ebben az értelemben lásd: „Final Study on the enforcement of State aid rules and decisions by national courts (COMP/2018/001)” (Zárótanulmány az állami támogatási vonatkozó szabályok végrehajtásáról és a nemzeti bíróságok által hozott határozatokról (COMP/2018/001)) Luxemburg, Az Európai Unió Kiadóhivatala, 2019, 111. o., a jelentés elérhető az alábbi internetes oldalon: <https://state-aid-caselex-accept.mybit.nl/report>

bíróági eljárásokban, ahol a megfelelő nemzeti jogszabályt alkalmazzák (az egyenértékűség elve).

5.1.2. Egységes kapcsolattartó pont; a vélemények és az *amicus curiae* észrevételek közzététele

- (127) A tagállamok bíróságaival folytatott hatékonyabb együttműködés és kommunikáció érdekében a Bizottság egy olyan egységes kapcsolattartó pont létrehozásáról határozott, amelyhez a nemzeti bíróságok segítségre irányuló valamennyi kérésükkel fordulhatnak:

European Commission
Directorate General for Competition
COMP Amicus State Aid
1049 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË
Telefon: 0032 2 29 76271
Fax: 0032 2 29 53584
E-mail-cím: COMP-AMICUS-STATE-AID@ec.europa.eu

- (128) A Bizottság kéri a nemzeti bíróságokat arra, hogy az egységes kapcsolattartó ponton keresztül küldjenek meg részére minden olyan információt vagy kérdést, amelyet a jelen közlemény (5.1.1.1)(5.1.1.2.) és (5.1.1.3.) pontja említ. A nemzeti bíróságok beadványaikat az Európai Unió 24 hivatalos nyelve közül bármelyiken benyújthatják¹⁵¹.
- (129) A Bizottság a versenypolitikáról szóló éves jelentésében számol be a nemzeti bíróságokkal folytatott együttműködéséről. Véleményeit és megállapításait honlapján is hozzáférhetővé teszi.¹⁵²
- (130) Véleményei és *amicus curiae* észrevételei benyújtásakor a Bizottság arra kéri a nemzeti bíróságokat, hogy engedélyezzék azok közzétételét. Ez lehetővé teszi a Bizottság számára, hogy weboldalán az általa benyújtott véleményeket és *amicus curiae* észrevételeket, valamint – ha azok hozzáférhetők – az érintett nemzeti bíróság ítéleteit közzétegye.
- (131) A Bizottság kifejezetten erre a célra szolgáló online platformot kíván létrehozni, ahol a nemzeti bíróságok elküldhetik részére az állami támogatási szakpolitikákkal kapcsolatos azon kérdéseiket, amelyek mindennapi munkájuk során felmerülnek és amelyeket a jelen közlemény (5.1.1.1.), (5.1.1.2.) és (5.1.1.3.) szakasza nem tárgyal.

5.2. A nemzeti bíróságok által a Bizottságnak nyújtott segítség

- (132) A lojális együttműködés elve, amelyet az EUSZ 4. cikkének (3) bekezdése ír elő, azt jelenti, hogy a tagállamoknak – ideértve igazságügyi hatóságaikat is – támogatniuk kell az uniós intézményeket az Európai Unió célkitűzéseinek elérése érdekében.

¹⁵¹ Az Európai Unió hivatalos nyelveinek teljes listáját az EUSZ 55. cikkének (1) bekezdése tartalmazza.

¹⁵² A Bizottság véleményei és *amicus curiae* észrevételei abban az esetben tehetők közzé, ha a nemzeti bíróság azt jóváhagyja.

- (133) Az állami támogatási szabályok hatékony végrehajtásának biztosítása érdekében a nemzeti bíróságokat kérjük arra, hogy a Bizottság részére haladéktalanul küldjék meg minden olyan írásbeli ítéletük egy példányát, amelyet azután hoztak, hogy a Bizottság tájékoztatást, véleményt vagy *amicus curiae* észrevételeket küldött meg részükre. Így a Bizottság megfelelő időben megismerheti azokat az ügyeket, amelyekben megfelelő lehet észrevételeket tennie abban az esetben, ha az egyik fél fellebbezést nyújt be az ítélettel szemben. Az ítéletek megküldése során a nemzeti bíróságok jelzik a Bizottság felé, hogy engedélyezik-e az adott ítéletnek a Bizottság weboldalán történő közzétételét.
- (134) Az állami támogatási szabályok hatékonyabb és következetesebb alkalmazása érdekében a Bizottság arra biztatja a tagállamokat, hogy hozzanak létre koordinációs pontokat az állami támogatási kérdésekkel foglalkozó bírák számára. A Bizottság továbbá úgy gondolja, hogy a tudás megosztása szempontjából különösen jelentős lehet az állami támogatási kérdésekkel foglalkozó bírák formális vagy informális hálózatainak létrehozása tagállami vagy uniós szinten. A központi koordinációs pontok és a bírói hálózatok segíthetik a nemzeti bírákat abban, hogy meg tudják osztani egymással az állami támogatásokhoz kapcsolódó bevált gyakorlatokat, illetve a Bizottságot abban, hogy (például képzések és hírlevelek útján) tájékoztatást tudjon adni az állami támogatási szakpolitikákkal kapcsolatos legújabb fejleményekről.

6. AZ ÁLLAMI TÁMOGATÁSI SZABÁLYOK ÉS HATÁROZATOK VÉGREHAJTÁSÁNAK ELMARADÁSA ÁLTAL KIVÁLTOTT KÖVETKEZMÉNYEK

- (135) Ahogy azt a jelen közlemény 4.2.1. és 4.2.2. szakasza is kifejti, a nemzeti bíróságokat felszólíthatják arra, hogy nemzeti jogrendszerükben közvetlenül alkalmazzák az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdését és 108. cikkének (3) bekezdését. Ha a nemzeti bíróságok határozataikkal a felfüggesztési kötelezettség megsértése mellett nyújtanak új támogatást, a Bizottság az eljárási rendelet 12. cikke értelmében vizsgálati eljárást indíthat annak megállapítására, hogy a jogellenes állami támogatás a belső piaccal összeegyeztethető-e. Továbbá, ha a tagállam bíróságai elmulasztják a bizottsági visszafizetési határozatból vagy a Szerződésekből¹⁵³ eredő kötelezettségek betartásának biztosítását, a Bizottság kötelezettségszegési eljárást indíthat.
- (136) A nemzeti bíróságoknak mint tagállami szerveknek kötelességük megfelelő intézkedéseket tenni a visszafizetési határozatok tényleges végrehajtásának biztosítására. A jogellenes és összeegyeztethetetlen állami támogatások visszafizetetéséről szóló bizottsági közlemény¹⁵⁴ tartalmazza, hogy milyen következményeket von maga után, ha a tagállamok nem hajtják végre a bizottsági visszafizetési határozatokat.

¹⁵³ A Bíróság C-527/12. sz., *Bizottság kontra Németország* ügyben 2014. szeptember 11-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2014:2193) 56. pontja.

¹⁵⁴ ([HL C 247., 2019.7.23., 1. o.](#)), 6. szakasz.

- (137) A nemzeti bíróságok feladata továbbá azon egyének jogainak védelme, akiket a felfüggesztési kötelezettség esetleges megsértése érint.¹⁵⁵ Ahogy azt a jelen közlemény 6.2. szakasza is említi, azon tagállamok (beleértve nemzeti bíróságaikat is), amelyek elmulasztják e jogok biztosítását, az uniós jog szerinti kötelezettségeik teljesítését mulasztják el¹⁵⁶.

6.1. A jogellenes támogatásokat érintő, a Bizottság előtt zajló eljárások

- (138) A nemzeti bíróságok közvetlenül megsérthetik az EUMSZ 108. cikkének (3) bekezdésében foglaltakat azzal, ha eljárásuk keretében új támogatás nyújtanak. Ez akkor következhet be, ha a nemzeti bíróság olyan határozatot ad ki, amely hatással van az állami támogatást nyújtó jogi aktusra. Ilyenek például azok az esetek, ahol egy szerződés vagy támogatási határozat értelmezésének hatására egy támogatási intézkedés eredeti időtartama meghosszabbodik¹⁵⁷.
- (139) Ennek következtében a nemzeti bíróságoknak meg kell felelniük az EUMSZ 108. cikke (3) bekezdésének és be kell jelenteniük a Bizottság felé minden olyan döntést, amely – például értelmezés útján – módosítja vagy meghosszabbítja az állami támogatást nyújtó jogi aktust¹⁵⁸.
- (140) Ha egy nemzeti bíróság nem biztosítja a felfüggesztési kötelezettség betartását azzal, hogy az új támogatást bejelenti és bizottsági felülvizsgálatnak veti alá, a Bizottság vizsgálatot indíthat a jogellenes állami támogatás kapcsán saját kezdeményezésre vagy a valamely érdekelt fél által az eljárási rendelet 12. cikke szerint benyújtott panasz nyomán.

6.2. Kötelezettségszegési eljárás

- (141) Az EUMSZ 258. cikke értelmében, ha a Bizottság megítélése szerint egy tagállam nem tett eleget a Szerződésekben meghatározott kötelezettségeknek, a Bizottság kötelezettségszegési eljárást indíthat. Az eljárás célja a kötelezettségszegés megszüntetése. A Bizottság az ügyet a Bíróság elé utalhatja a pert megelőző szakasz lezárulása után, ahol a Bizottság az érintett tagállamokkal folytatott hivatalos véleménycserét követően indokolt véleményt készít.
- (142) Ha a nemzeti bíróság az EUMSZ 108. cikke (3) bekezdésének megsértéséből nem vonja le a megfelelő következtetéseket, azzal a Szerződésekből eredő kötelezettségeit szegi

---

¹⁵⁵ A Bíróság C-368/04. sz., *Transalpine Ölleitung in Österreich* ügyben 2006. október 5-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2006:644) 38. pontja; a Bíróság C-284/12. sz., *Deutsche Lufthansa* ügyben 2013. november 21-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2013:755) 28. pontja.

¹⁵⁶ A Bíróság C-387/17. sz., *Fallimento Traghetti del Mediterraneo* ügyben 2019. január 23-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2019:51) 66. pontja; a Bíróság C-349/17. sz., *Eesti Pagar* ügyben 2019. március 5-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2019:172) 110. pontja.

¹⁵⁷ Nincs jelentősége annak, hogy a nemzeti bíróság határozatát ideiglenes intézkedés iránti eljárás vagy érdemi eljárás keretében hozza meg, mivel a határozat a támogatási intézkedésre mindkét esetben hatással lehet (még ha csak ideiglenes hatással is).

¹⁵⁸ A Bíróság C-590/14 P. sz., *DEI és Bizottság kontra Alouminion tis Ellados* ügyben 2016. október 26-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2016:797) 107. és 108. pontja.

meg. Ez például akkor fordulhat elő, ha a nemzeti bíróságok nem akadályozzák meg egy jogellenes intézkedés végrehajtását, illetve nem rendelik el a visszafizettetést¹⁵⁹.

- (143) A tagállam felelősségét is maga után vonhatja az, ha a nemzeti bíróság – az EUMSZ 108. cikkének (3) bekezdéséből **eredő** kötelezettségeit megszegve – elmulasztja az egyének jogainak védelmét. A Bíróság megállapította, hogy a tagállamok felelősek az uniós jog megsértéséből eredő károkért, ideértve azt az esetet is, ha kérdéses jogsértés a végső fokon ítélező nemzeti bíróság határozatából ered^{160 161}.

7. ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

- (144) E közlemény a 2009. évi végrehajtási közlemény helyébe lép.

- (145) E közlemény célja, hogy iránymutatást adjon a nemzeti bíróságok számára az állami támogatásra vonatkozó szabályok alkalmazása során. A közlemény nem kötelező a nemzeti bíróságokra nézve, illetve nem érinti függetlenségüket.

- (146) Ezt a közleményt a Bizottság az alkalmazandó európai uniós szabályok módosulása vagy ítélezési gyakorlat jelentősebb fejleményei alapján felülvizsgálhatja.

---

¹⁵⁹ A Bíróság C-354/90. sz., *Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires és társai* kontra *Franciaország* ügyben 1991. november 21-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1991:440) 12. pontja; a Bíróság C-39/94. sz., *SFEI és társai* ügyben 1996. július 11-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1996:285) 70. pontja.

¹⁶⁰ A Bíróság C-224/01. sz., *Köbler* ügyben 2003. szeptember 30-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2003:513) 50. pontja.

¹⁶¹ Ha a Bizottság megítélése szerint a tagállam nem tett eleget az EUMSZ 258. cikkének (2) bekezdése szerinti ítéletben meghatározott kötelezettségeinek, a Bizottság – miután megadja a lehetőséget arra, hogy az érintett tagállam benyújtsa észrevételeit – az EUMSZ 260. cikkének (2) bekezdése szerint az ügyet a Bíróság elé utalhatja.